

Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ У БУДІВНИЦТВІ

2.1. Виробничо-технологічні особливості будівництва та їх вплив на організацію обліку

Будівництво – є складним процесом, що регламентований багатьма нормативними актами.

Будівельна діяльність - це не тільки здійснення нового будівництва, а й реконструкція, реставрація, капітальний ремонт, розширення і технічне переоснащення підприємств.

Капітальне будівництво, що є окремою галуззю економіки країни, характеризується цілим рядом організаційно-технологічних особливостей, які суттєво впливають на організацію та методику як бухгалтерського, так і внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, що й обумовило необхідність прийняття окремого Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 18 “Будівельні контракти”.

Основними організаційно-технологічними особливостями будівельного виробництва є:

- нерухомість будівельної продукції;
- переважно індивідуальний та дрібносерійний характер виробництва;
- залежність від природних факторів;
- участь в будівництві багатьох учасників;
- рухомість структурних підрозділів, будівельної техніки і самих будівельних організацій;
- тривалість строку будівництва;
- територіальна розпорошеність об’єктів;
- різні способи ведення робіт.

Вплив цих особливостей на організацію бухгалтерського обліку наведений на рис. 1.

Продукцією будівельної галузі виступають будівлі, споруди, які після їх завершення залишаються на місці виробництва і не підлягають здачі на склад з наступним її відвантаженням покупцям, як це має місце у промисловості, тобто момент завершення робіт здебільшого співпадає з моментом їх реалізації. Звідси випливає, що у будівництві немає необхідності у використанні синтетичного рахунка 26 “Готова продукція”, на якому узагальнюється собівартість виготовленої, але ще не реалізованої готової продукції. З подібних причин в обліку будівельного виробництва не використовується рахунок 25 “Напівфабрикати власного виробництва”. Вказана особливість синтетичного обліку будівельної продукції суттєво впливає на організацію управлінського обліку, оскільки фінансовий результат роботи окремих центрів відповідальності можна визначити в момент завершення робіт.

Індивідуальний і дрібносерійний характер будівельного виробництва, як особливість галузі, спричиняє великі труднощі у веденні обліку з використанням таких прогресивних систем управління як нормативний метод і стандарт-кост. Ці труднощі пов’язані передусім із розробкою нормативів і стандартів відповідних витрат.

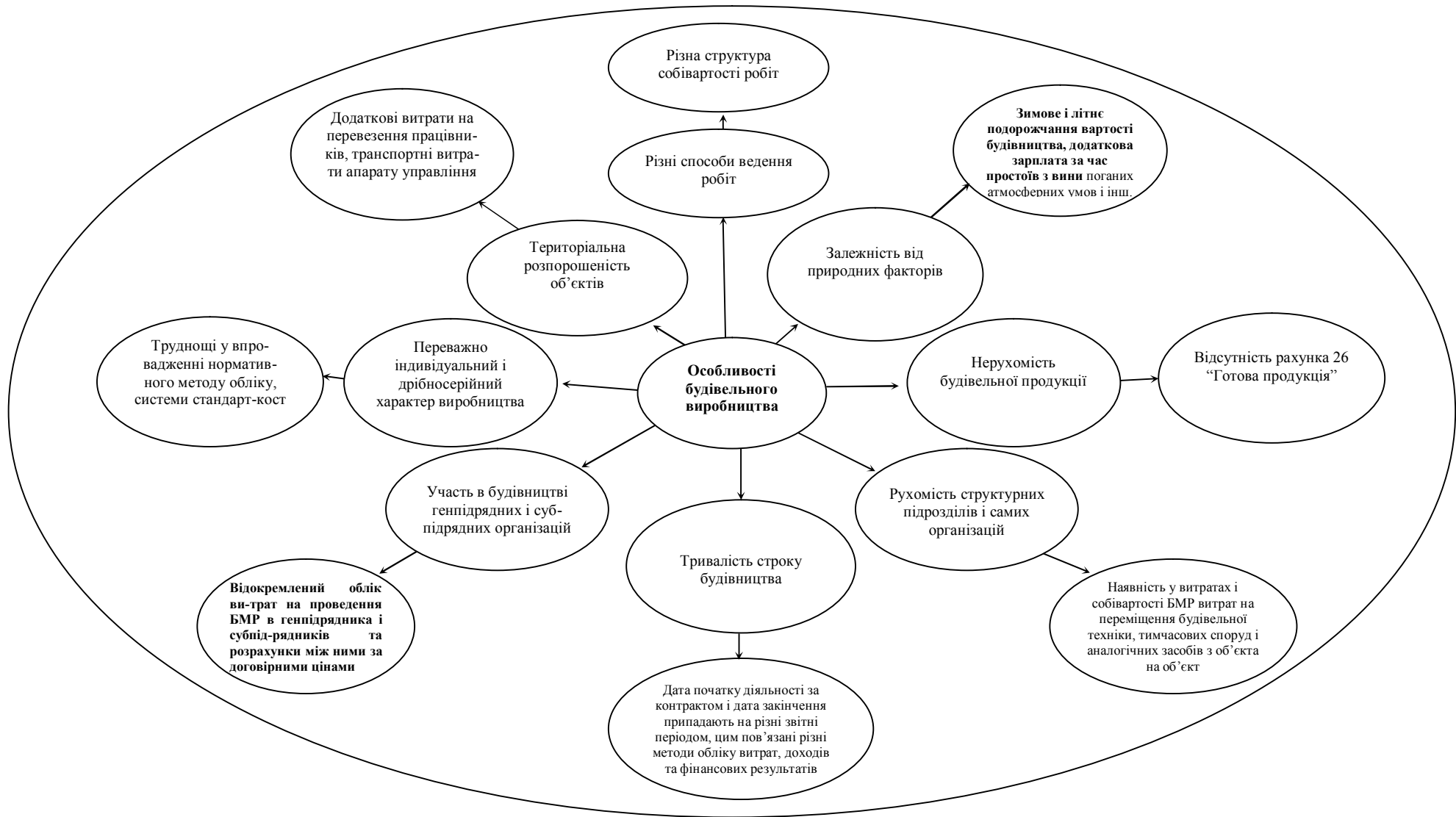

Рис. 1.1. Організаційно-технологічні особливості будівельного виробництва і їх вплив на організацію обліку

Ефект від впровадження названих систем інколи може бути значно меншим, ніж витрати на ведення обліку. Винятком з правил може бути лише будівництво за типовими проектами, питома вага якого в галузі останнім часом значно зменшилася. Причина такого факту полягає в тому, що засновники навіть у житловому будівництві вимагають виконання робіт за індивідуальними проектами. Будівництво житла за типовими проектами домобудівними комбінатами із збірних залізобетонних конструкцій, поширене в 70-х 80-х рр., нині майже не здійснюється.

Наступною важливою особливістю будівельної галузі є залежність ведення робіт її підприємств від природних факторів (кліматичних і погодних умов). Ця залежність впливає на структуру ціни будівельної продукції і витрат на її виробництво. Так, зокрема, в контрактну ціну об'єкта будівництва закладаються додаткові витрати на ведення робіт в зимовий період, пов'язані з підігрівом розчину, очищенням території будівництва і самого об'єкта від снігу і т. п. та в літній період, коли температура навколишнього середовища перевищує 27 °С.). Під час поганих погодних умов (сніг, дощ, сильний вітер і т. п.) в будівельних організаціях виникають додаткові витрати на оплату праці робітникам за час простою не з їхньої вини, оскільки роботи під відкритим небом тоді вести неможливо. Такі факти вимагають при розробці нормативів витрат, ціни на будівельну продукцію враховувати такі непередбачені витрати. Якщо їх не закладати в ціну та нормативи, то тоді необхідно розробляти кодифікатори відхилень від нормативів чи стандартів, які не залежать від результатів роботи центрів відповідальності при використанні прогресивних систем обліку.

У процесі будівельного виробництва приймають участь багато учасників, кожен з яких здійснює відокремлений облік витрат. У замовника такий облік ведеться на рахунку 15 “Капітальні інвестиції”, у генпідрядника, який несе відповідальність перед першим – на рахунку 23 “Виробництво”, у субпідрядника, що виконує спеціалізовані роботи згідно з договором з генпідрядником, теж на рахунку 23 “Виробництво”. Причому продажна вартість робіт, виконаних субпідрядною і генпідрядною організацією за мінусом податку на додану вартість є їх фактичною собівартістю відповідно генпідрядника та замовника. При організації управлінського обліку необхідно враховувати, що на діяльність структурних підрозділів генпідрядної організації можуть впливати зовнішні фактори у вигляді несвоєчасного або неякісного виконання робіт субпідрядниками. Відповідно до П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати” вартість робіт, виконаних субпідрядними організаціями зменшує дохід генпідрядника, а згідно з вимогами П(С)БО 18 “Будівельні контракти” – включається до складу інших прямих витрат, тобто в собівартість продукції. Останній порядок обліку вимагає узагальнення вартості таких робіт на окремому аналітичному рахунку до субрахунку 231 “Основне виробництво”.

Важливою ознакою будівництва, яка впливає на методику і організацію управлінського обліку є рухомість структурних підрозділів, будівельної техніки і самих організацій. Так, після завершення робіт на одному об'єкті,

підприємства галузі вимушені нести значні витрати на перебазування будівельної техніки, розбирання тимчасових споруд, на спорудження під'їзних шляхів до нового об'єкта та тимчасових споруд на ньому, монтування баштових кранів і встановлення рейкових шляхів для них. Для обліку такого роду витрат Планом рахунків передбачені субрахунки “Некапітальні роботи” до рахунка 23 “Виробництво”, “Придбання (виготовлення) інших необоротних активів” до рахунка 15 “Капітальні інвестиції” та рахунок 39 “Витрати майбутніх періодів”.

Кошти на зведення та розбирання тимчасових будівель і споруд виділяються окремим рядком в акті приймання виконаних підрядних робіт (типова форма № КБ-2в). Слід зазначити, що тимчасові будівлі і споруди поділяються на титульні і нетитульні. Перші, на відміну від других, включаються в титульний список будівництва і затрати на їх спорудження повертаються замовником підряднику в складі контрактної вартості. Тимчасові (нетитульні) споруди підлягають розбиранню (демонтажу) після завершення будівництва об'єктів. Витрати на їх будівництво відносяться до капітальних інвестицій і включаються в собівартість виконаних робіт для замовників через нарахування зносу в складі загальновиробничих (загальнодільничних) витрат. В Рекомендаціях № 81 внесено зміни в облік витрат на спорудження і розбирання тимчасових нетитульних споруд, які полягають в тому, що такі витрати відносяться до загальновиробничих і узагальнюються на рах. 91. Після закінчення будівництва тимчасові титульні споруди повинні, на нашу думку, братися на баланс замовниками і обліковуватися в складі інших необоротних активів.

Будівництво об'єктів здійснюється протягом тривалого періоду. Цей факт суттєво впливає на ціноутворення і облік витрат, доходів та фінансових результатів. Ця особливість галузі є однією із основних причин ведення вищезазначених ділянок обліку за окремими як міжнародними (МСБО 11 “Будівельні контракти”), так і національними стандартами (П(С)БО 18 “Будівельні контракти”). В ціну будівельної продукції відповідно до Правил визначення вартості будівництва, затвердженими наказом Держбуду України від 27 серпня 2000 року № 174, включаються кошти на покриття ризику всіх учасників будівництва та додаткових витрат, пов'язаних з інфляційними процесами. Якщо будівництво об'єкта планується проводити більше одного року, то тоді встановлюється динамічна договірна ціна, в яку можуть вноситися зміни.

Наявність в ціні вищезгаданих коштів може суттєво вплинути на фінансові результати діяльності окремих структурних підрозділів.

Залежно від терміну будівництва укладаються контракти, що передбачені П(С)БО 18. Так, контракт з фіксованою ціною доцільно укладати, якщо запланований строк виконання робіт – до одного року. При тривалості будівництва понад один рік підрядним організаціям вигідно укладати контракти за ціною “витрати плюс”, оскільки вони передбачають повернення витрат і погодженого прибутку. В цьому випадку втрати від інфляційних процесів будуть їм відшкодовані.

Будівельні організації здебільшого виконують роботи одночасно на декількох об'єктах, які знаходяться на значній відстані один від одного, а інколи і від населених пунктів. У зв'язку з цим вони змушені нести значні витрати на перевезення працівників до місця роботи і назад. Такі витрати включаються в собівартість робіт у складі загальновиробничих (загальнодільничних) витрат.

Розпорошеність об'єктів будівництва вимагає від підприємств галузі ще й додаткових витрат на будівництво приоб'єктних складів, тимчасових споруд, транспортне обслуговування адміністрації, виконробів. В зв'язку з цим необхідно вибирати таку методику і організацію бухгалтерського обліку, яка б забезпечувала максимально точне визначення результатів діяльності кожного структурного підрозділу і окремих виконавців. При використанні нормативного методу, системи обліку "стандарт-кост" транспортні і інші вищезазнані витрати необхідно враховувати при розробці норм і стандартів.

На організацію бухгалтерського обліку суттєво впливає і така особливість будівництва як різні способи виконання робіт. Будівельно-монтажні організації можуть виступати не тільки в ролі підрядника, але і замовника у разі здійснення капітальних інвестицій на спорудження об'єктів власних основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Будівництво таких об'єктів може проводитися як підрядним, так і господарським способом. Якщо при підрядному способі здійснення капітальних інвестицій, їх облік в будівельних організаціях практично не відрізняється від такого ж обліку на підприємствах інших галузей економіки, то при господарському мають місце суттєві особливості. Вони полягають в тому, що витрати на виконані таким способом роботи повинні попередньо узагальнюватися на субрахунку 231 "Основне виробництво", оскільки спорудження об'єктів є основним виробництвом для будівельних організацій.

2.2. Облік виробничих запасів

Бухгалтерський облік виробничих запасів будівельних організацій здійснюють відповідно до П(С)БО 9 "Запаси".

Для обліку надходження і використання матеріальних цінностей при будівельно-монтажних роботах використовують наступні синтетичні рахунки: 20 "Виробничі запаси" й 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети".

Склад і структура виробничих запасів залежить від характеру робіт, які виконують будівельні підприємства.

Всі запаси в будівництві поділяють на такі групи:

- будівельні матеріали;
- конструкції та деталі;
- обладнання до встановлення;
- малоцінні та швидкозношувані предмети;
- інші запаси (паливо, запасні частини тощо).

До будівельних матеріалів належать запаси, що використовують безпосередньо у процесі будівельних і монтажних робіт для виготовлення деталей, для зведення та обробки конструкцій, частин будівель і споруд (лісові матеріали, металовироби, силікатні матеріали, санітарно-технічні й інші матеріали. Їх облік здійснюють на субрахунку 201 “Сировина і матеріали”.

До конструкцій та деталей відносять завезені на будівельний майданчик готові до встановлення будівельні конструкції і деталі: металеві, залізобетонні й дерев’яні конструкції; блоки та збірні частини будівель тощо. Для обліку конструкцій і деталей використовують субрахунок 202 “Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби”.

Обладнання до встановлення – це обладнання, що потребує прикріплення до фундаменту або несучої частини конструкції, після чого його можливо ввести в дію.

Підрядні будівельні організації не використовують субрахунок 205 “Будівельні матеріали”. Цей субрахунок використовують тільки підприємства-забудовники для обліку будівельних матеріалів.

Одиницею бухгалтерського обліку виробничих запасів є їх найменування або однорідна група (вид). Особливості відображення в обліку виробничих запасів залежать від способу їх одержання (за гроші, внесок до статутного капіталу, обмін, у деяких випадках матеріали підрядникові може передати замовник в якості засобів фінансування капітальних інвестицій і т. д.), напрямків списання та вибуття.

Організація бухгалтерського обліку виробничих запасів передбачає своєчасне складання первинних документів, дотримання правил при прийманні на склад та відпуску їх у виробництво.

Для обліку надходження матеріалів основними документами є:

- прибуткові ордери;
- акти приймання матеріалів;
- товарно-транспортні накладні;
- накладні (рахунки) (у випадку надходження через підзвітних осіб);
- накладні-вимоги (при надходженні з власного виробництва).

Як уже було зазначено, підрядна організація отримує матеріали від замовника. Матеріали можуть бути:

- 1) продані замовником підрядникові;
- 2) передані замовником у рахунок оплати послуг підрядника;
- 3) передані замовником для цільового використання підрядником.

У першому випадку відбувається звичайна операція купівлі-продажу. Тобто, процедура оформлення аналогічна придбання матеріальних цінностей у постачальників.

В другому випадку – це товарообмінна (бартерна) операція.

Два цих випадки об’єднує те, що підрядник стає власником матеріальних цінностей і може використовувати їх на власний розсуд.

Для третього варіанта характерним є те, що право власності на передані матеріали зберігається за замовником. Матеріальні ресурси передають

підрядникові за актами комплектно відповідно до вимог стандартів і технічних умов та в обумовлені терміни. Підрядник для приймання матеріально-технічних ресурсів може запрошувати зацікавлені субпідрядні організації. Акт обов'язково підписують сторони, які беруть участь у прийманні матеріалів.

Підрядник відповідає за нецільове використання одержаних від замовника матеріалів і зобов'язаний надати замовникові звіт про використання матеріалів та повернути залишки невикористаних матеріалів.

Зазначені матеріали обліковують на позабалансовому рахунку 02 "Активи на відповідальному зберіганні", зокрема обладнання, прийняте для монтажу від замовника, - на субрахунку 021 "Устаткування прийняте для монтажу".

Під відпуском сировини, матеріалів, конструкцій, деталей на будовах розуміють відпуск цих матеріальних цінностей безпосередньо для будівельно-монтажних робіт. Окрім цього, сюди ж відносять і відпуск на ремонтні та господарські потреби.

Відпуск запасів з центрального складу на приоб'єктні склади і комори, будівельні майданчики в обліку необхідно відображати не як списання запасів на виробництво, а як їх переміщення в середині будівельного підприємства.

Виробничі запаси слід відпускати у виробництво за вагою, обсягом або рахунком відповідно до витратних нормативів і обсягу виробничої програми. При цьому про взірці підписів осіб, які мають право вимагати матеріали зі складу, треба повідомити відповідний склад, а списки таких осіб - погодити з головним бухгалтером. Матеріали у виробництво склади відпускають тільки визначеним для їх одержання працівникам. До того ж, відпускати матеріали у виробництво необхідно, як правило, на основі попередньо встановлених лімітів.

Відпуск сировини і матеріалів для будівельно-монтажних робіт здійснюють на основі:

- лімітно-забірних карт;
- акта-вимоги;
- накладної-вимоги.

При відпуску виробничих запасів для будівельно-монтажних робіт ці запаси оцінюють за одним із методів, передбачених П(С)БО 9 "Запаси".

У будівництві транспортно-заготівельні витрати розподіляють лише на матеріали, використані у виробництві, реалізовані на сторону, і залишок їх на кінець. Внутрішнє переміщення матеріалів, їх втрату і передачу в переробку відображають за обліковими цінами.

Фактичне витрачання матеріалів на виконання будівельно-монтажних робіт за об'єктами обліку відображають у регістрах бухгалтерського обліку на підставі матеріальних звітів.

Особливістю будівельних підприємств є те, що в будівництві використовують різні види запасів відкритого зберігання. При їх

використанні первинні документи не складають, а фактичну наявність і витрачання визначають щомісяця здійснюючи їх інвентаризацію.

Результати інвентаризації залишків таких матеріалів постійно діюча інвентаризаційна комісія має оформляти, складаючи акт. Склад цієї комісії визначає керівник підприємства наказом за погодженням із головним бухгалтером.

Будівельні організації визначають номенклатуру матеріалів, за якими щомісячно знімають натуральні залишки, враховуючи специфіку виробничої діяльності.

На будовах відпуск матеріалів, конструкцій, деталей, твердого і рідкого палива з придб'ятого складу у виробництво відображають у Матеріальному звіті матеріально відповідальної особи без складання первинних документів.

Матеріально відповідальні особи на виробництві (виконроби, майстри) складають щомісячно два звіти:

1. Звіт про фактичне витрачання основних матеріалів у будівництві відповідно до виробничих норм (М-29);
2. Матеріальний звіт (М-19).

На основі звіту М-29 вносять записи про витрачання матеріальних цінностей на основне виробництво у звіт М-19. Він містить дані й про залишки матеріалів, надходження та вибуття.

На підставі звітів заповнюють при використанні журнально-ордерної форми обліку відомість 10-Б, що має три розділи:

- I розділ - Рух матеріальних цінностей у грошовому виразі.
- II розділ - Рух матеріальних цінностей на рахунку 20 "Виробничі запаси".
- III розділ - Рух матеріальних цінностей на рахунку 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети".

При використанні журнальної форми обліку таким регістром є відомість 5.1, а при автоматизованій – відповідна машинограма.

2.3. Облік некапітальних робіт

Будівельні підприємства здійснюють, окрім будівельно-монтажних робіт, що виконують за договорами підряду, також роботи, які можуть відноситися і не відноситися до обсягу виконаних будівельно-монтажних робіт. Останні обліковують у бухгалтерському обліку як некапітальні роботи.

Основна частина некапітальних робіт - це роботи зі зведення допоміжних тимчасових будівель і споруд, необхідних для забезпечення нормального процесу будівництва основних об'єктів. Зазначені будівлі та споруди використовують тільки під час будівництва основних об'єктів і названі тимчасовими. Разом із зведенням тимчасових будівель і споруд будівельні організації виконують роботи з демонтажу об'єктів, де припинене

будівництво, які за характером їх виконання належать до некапітальних робіт.

До тимчасових будівель, споруд, пристосувань і обладнання відносять:

- приоб'єктні контори, амбари виконробів і майстрів, складські приміщення й навіси при об'єкті будівництва, душові, не каналізовані гардеробні та приміщення для обігріву робітників, драбини, перехідні містки, огорожі при розплануванні будівель, пристрої з техніки безпеки і т. п.
- огорожі (крім спеціальних і архітектурно оформлених);
- тимчасові розведення від магістральних і розвідних мереж електроенергії, води, пари, газу, повітря в межах робочої зони (території в межах до 25 м від периметру будівель і споруд або від лінійних споруд), а також витрати, пов'язані з пристосуванням будівель та споруд, які будують, замість будівництва згаданих тимчасових нетитульних будівель і споруд.

Тимчасові споруди зводять за рахунок або коштів забудовника, передбачених у зведеному кошторисному розрахунку, або капітальних витрат будівельного підприємства. В першому випадку - це титульні тимчасові споруди, й обліковують їх на балансі забудовника, в другому - нетитульні й обліковують їх на балансі підрядної організації.

Отже, некапітальні роботи можуть належати до капітальних інвестицій, ставши частиною вартості інвентарного об'єкта, а можуть залишатись у витратах підрядника шляхом нарахування амортизацій по тимчасових (нетитульних) спорудах.

Затрати на спорудження та розбирання тимчасових (титульних і нетитульних) будівель і споруд включаються в собівартість будівельно-монтажних робіт, за умови включення таких витрат в Кошторис на будівництво об'єкта.

Якщо такі витрати кошторисом не передбачені, то їх вважають наднормативними і вводять до собівартості реалізованої продукції (дебет рахунку 90 "Собівартість реалізації") в періоді їх виникнення.

Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт поділяють тимчасові нетитульні споруди на оборотні та необоротні. Під необоротними нетитульними спорудами слід розуміти такі завершені будівництвом споруди, плановий період експлуатації яких перевищує рік або операційний цикл. Відповідно до оборотних нетитульних споруд відносять споруди, плановий період експлуатації яких менший року або операційного циклу.

Підрядні організації витрати на придбання або виготовлення необоротних тимчасових нетитульних споруд обліковують на субрахунку 153 "Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів". Вартість введених у дію необоротних тимчасових споруд обліковують на субрахунку 113 "Тимчасові (нетитульні) споруди" (табл. 2.3.1).

Таблиця 2.3.1. Облік необоротних тимчасових нетитульних споруд

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Використані матеріали на спорудження тимчасових споруд	153	20
2.	Нарахована заробітна плата робітникам, зайнятим спорудженням тимчасових споруд	153	66
3.	Проведені нарахування на заробітну плату згідно з тарифами	153	65
4.	Нарахована амортизація необоротних активів, що використовують при спорудженні тимчасових споруд	153	13
5.	Передані в експлуатацію тимчасові необоротні нетитульні споруди	113	153
6.	Нарахована амортизація щодо тимчасових необоротних нетитульних споруд у випадку, якщо такі споруди експлуатують на конкретному будівельному об'єкті; якщо споруди спільні для кількох будівельних об'єктів	23	132
		91	132
7.	Ліквідують тимчасові споруди: - на суму зносу - на суму залишкової вартості	132	113
		97	113
8.	Понесені витрати на ліквідацію тимчасових необоротних споруд	97	66,65
9.	Оприбутковані матеріальні цінності від ліквідації необоротних тимчасових споруд	20	74

Експлуатація тимчасових необоротних нетитульних споруд може бути пов'язана як із конкретним будівельним об'єктом, так і належність тимчасової необоротної нетитульної споруди до декількох будівельних об'єктів.

У першому випадку витрати на ремонт і утримання необоротних тимчасових споруд обліковують на рахунок 23 "Виробництво". Якщо ж експлуатація таких споруд не пов'язана з конкретним будівельним об'єктом, зазначені витрати обліковують на рахунок 91 "Загальновиробничі витрати" (табл. 2.3.2).

Таблиця 2.3.2. Облік оборотних тимчасових нетитульних споруд

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Використали матеріали для будівництва тимчасових споруд	234	20
2.	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим на будівництві тимчасових споруд	234	66

1	2	3	4
3.	Проведені нарахування на заробітну плату згідно з тарифами	234	65
4.	Зараховано закінчений будівництвом об'єкт тимчасових споруд до малоцінних та швидкозношуваних предметів	22	234
5.	Передана в експлуатацію тимчасова споруда у випадку, якщо її експлуатація пов'язана з: - одним будівельним об'єктом; - кількома будівельними об'єктами	23 91	22 22
6.	Відображені витрати на утримання, ліквідацію тимчасових споруд у випадку, якщо їх експлуатація пов'язана з: - одним будівельним об'єктом - кількома будівельними об'єктами	23 91	20,66,65 20,66,65
7.	Оприбутковані придатні до використання матеріальні цінності від ліквідації оборотної тимчасової не титульної споруди	20	23

Після введення в експлуатацію тимчасових необоротних споруд нараховують їх знос. Якщо термін служби цих споруд перевищує термін будівництва, то знос нараховують, враховуючи термін будівництва. Найчастіше використовують прямолінійний метод розрахунку.

Вартість виготовлених оборотних тимчасових нетитульних активів доцільно списувати на рахунок 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети". Разом із тим, у Методичних рекомендаціях з формування собівартості будівельно-монтажних робіт зазначено, що собівартість таких активів можна обліковувати за дебетом рахунків 11 "Інші необоротні матеріальні активи" і 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети". Відповідно до Плану рахунків рахунок 11 "Інші необоротні матеріальні активи" призначений для обліку тільки необоротних матеріальних активів.

Витрати, пов'язані із спорудженням оборотних нетитульних споруд, обліковують на субрахунку 234 "Спорудження тимчасових нетитульних споруд" (табл. 2.3.2).

Затрати на спорудження та розбирання тимчасових (титульних і нетитульних) будівель і споруд включаються в собівартість будівельно-монтажних робіт, за умови включення таких витрат в Кошторис на будівництво об'єкта.

Якщо такі витрати кошторисом не передбачені, то їх вважають наднормативними і вводять до собівартості реалізованої продукції (дебет рахунку 90 "Собівартість реалізації" в періоді їх виникнення).

2.4. Облік витрат будівельного виробництва

2.4.1. Об'єкти обліку і структура витрат діяльності

Згідно з П(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, **витрати** – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення чи розподілення власниками). Структура й облік витрат у будівництві регламентується такими документами:

- П(С)БО 16 “Витрати”;
- П(С)БО 18 “Будівельні контракти”;
- Методичними рекомендаціями з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, затвердженими наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 16 лютого 2004 р. № 30 (далі – Методичні рекомендації № 30);
- Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції (робіт, послуг), затверджених наказом Держпромполітики України від 02 лютого 2001 р. № 47 із наступними змінами та доповненнями у разі, якщо будівельні підприємства мають структурні підрозділи, які здійснюють випуск промислової продукції.

Об'єктами обліку витрат у будівництві можуть бути:

- окремі види будівельно-монтажних робіт – конструктивні елементи (далі – БМР);
- об'єкти будівництва;
- група об'єктів за будівельним контрактом.

У процесі діяльності будівельна фірма має різні витрати, які формують собівартість будівельної продукції, а також витрати періоду, що списуються на зменшення фінансових результатів. **Будівельна продукція** – це виконані та передані замовникам БМР на об'єктах будівництва відповідно до складених будівельних контрактів.

Об'єкт будівництва, відповідно до П(С)БО 18 це сукупність будівель і споруд або окремі будівлі та споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом.

Собівартість будівельної продукції – це витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням БМР за будівельними контрактами. Собівартість БМР може бути плановою, кошторисною, фактичною.

Планова собівартість містить витрати на виконання БМР, що визначаються на основі техніко-економічних розрахунків з використанням обґрунтованих норм і нормативів за умови нормальної потужності будівельної фірми, дотримання планових термінів будівництва, раціонального використання виробничих ресурсів, інших техніко-економічних чинників за відповідної якості робіт.

Кошторисна собівартість – це витрати, передбачені проектно-кошторисною документацією на будівництво конкретних об'єктів.

Фактична собівартість утворюється фактичними витратами будівельного підприємства на виконання БМР. До них належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати. Витрати періоду (адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати, витрати на утримання) зменшують фінансовий результат операційної діяльності підприємства. Винятком є адміністративні витрати, пов'язані з окремими об'єктами будівництва, фінансування яких здійснюється замовником. Такі витрати включаються до витрат за контрактом, тобто в собівартість БМР.

Відповідно до об'єктів розрізняють:

- собівартість окремих видів (елементів) БМР – це витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням окремих видів БМР на одному або кількох об'єктах, за одним або кількома будівельними контрактами;

- собівартість об'єкта будівництва – це витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням БМР на конкретному об'єкті за весь період будівництва;

- собівартість БМР за будівельним контрактом – це витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням БМР, передбачених контрактом на будівництво, від дати укладання до остаточного завершення контракту.

Зазначені об'єкти обліку вважаються також **об'єктами калькулювання**, щодо яких розраховується собівартість. **Калькуляційними одиницями** при цьому є:

- одиниці окремих елементів робіт (наприклад, кубічні метри укладеного бетону чи цегляного мурування, квадратні метри оштукатурених стін чи виконаних облицювальних робіт та ін.);

- окремі об'єкти будівництва (будівлі, споруди тощо);

- окремі будівельні контракти, укладені з конкретними замовниками.

Облік витрат у будівництві також може вестися за місцем їх виникнення і центрами відповідальності. **Центрами відповідальності** є виконробські дільниці на чолі з виконробом, **місце виникнення витрат** – це об'єкт, який зводиться. Місцем виникнення витрат також можуть бути інші підсобні господарства, які не створюють будівельної продукції (розчинний вузол, столярний цех, майстерня, автогосподарство, цегельний завод, кар'єр тощо).

Відповідно до чинного в Україні порядку, облік витрат може вестися за кількома варіантами обліку витрат будівельних підприємств:

- **з використанням рахунків усіх класів** – рекомендований для великих підприємств із розгалуженою цеховою структурою, широким діапазоном продукції, робіт, послуг;

- **з використанням рахунків усіх класів, крім рахунків класу 8 “Витрати за елементами”** – при ньому деталізується облік витрат за видами діяльності: операційної, фінансової, інвестиційної. Витрати за економічними елементами визначаються несистемно, з допомогою додаткових вибірок;

– з використанням рахунків усіх класів, крім рахунків класу 9 **“Витрати діяльності”** – рекомендований для суб’єктів малого підприємництва з безцеховою структурою діяльності, випуском однорідної продукції, обмеженим колом робіт і замовлень.

Витрати будівельної фірми поділяються в обліку за такими ознаками.

За видами діяльності з їх виокремленням на рахунках 9 класу:

- звичайної діяльності – рахунки 90–98;
- операційної – рахунки 90–94;
- основної – рахунки 90–93;
- іншої операційної – рахунок 94;
- іншої – рахунки 95–97;
- фінансової – рахунок 95, 96;
- інвестиційної – рахунок 97;
- надзвичайних подій – рахунок 99.

Витрати основної діяльності – це витрати будівельної організації, пов’язані з виконанням або реалізацією БМР чи виробництвом продукції, реалізація якої забезпечує основну частку доходу.

Витрати операційної діяльності включають витрати основної діяльності та інших видів діяльності будівельної організації, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Витрати звичайної діяльності містять витрати операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Надзвичайні витрати – це витрати і втрати, що виникли в результаті стихійного лиха, техногенних аварій, інших непередбачуваних, незалежних від підприємства обставин.

За місцем виникнення витрат розрізняють:

- витрати основного виробництва (виконання робіт за будівельними контрактами);
- витрати допоміжних виробництв, метою створення яких є обслуговування об’єктів основного виробництва;
- витрати підсобних виробництв, що забезпечують основне виробництво будівельними матеріалами, конструкціями;
- витрати обслуговуючих виробництв, призначені для обслуговування колективів працівників будівельних фірм.

За елементами витрат операційної діяльності виділяють:

- матеріальні затрати,
- витрати на оплату праці,
- відрахування на соціальні заходи,
- амортизацію,
- інші операційні витрати.

За статтями калькуляції визначають:

- прямі матеріальні витрати,
- прямі витрати на оплату праці,
- інші прямі витрати,
- витрати з експлуатації будівельних машин і механізмів;

- загальновиробничі витрати,
- адміністративні витрати (лише у випадках, передбачених п. 15 П(С)БО 18).

Залежно від способу включення у собівартість об'єктів розрізняють:

- **прямі витрати**, що включаються у виробничу собівартість БМР за прямою ознакою (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати);

- **непрямі** (загальновиробничі) – витрати з експлуатації будівельних машин та механізмів, витрати на управління та обслуговування будівельного виробництва, на організацію роботи та підготовку об'єктів до здавання та ін.;

За доцільністю здійснення витрат виокремлюють:

- **продуктивні** – витрати безпосередньо пов'язані з виробничим процесом;

- **непродуктивні** – штрафні санкції, списання безнадійної дебіторської заборгованості тощо.

Щодо вартості будівельного контракту є:

- **витрати за будівельним контрактом** – це витрати, що безпосередньо пов'язані з виконанням будівельного контракту і входять у його собівартість;

- **витрати періоду**, які не включаються у собівартість контракту, а списуються безпосередньо на зменшення фінансових результатів підприємства.

Стосовно зміни обсягів будівельного виробництва виділяють такі витрати:

- **постійні** – не залежать від зміни обсягів виробництва;

- **змінні** – залежать від зміни обсягів виробництва;

- **умовно-постійні** – частково залежать від зміни обсягів виробництва;

- **умовно-змінні** – частково залежать від зміни обсягів виробництва.

За часом віднесення на собівартість будівельної продукції витрати поділяються:

- на **одноразові** (наявні в окремих звітних періодах, поступово переносяться на собівартість продукції однаковими частинами);

- **поточні** (наявні в кожному звітному періоді).

У фінансовому та управлінському обліку можуть використовуватися й інші кваліфікаційні ознаки витрат підприємства. З набуттям чинності Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” підприємствам значно розширили права з цього питання.

Основними кваліфікаційними ознаками витрат у фінансовому обліку є їх поділ за видами діяльності та економічними елементами. В управлінському обліку одним із найважливіших критеріїв поділу витрат є їх класифікація за статтями калькуляції.

Витрати протягом виконання будівельного контракту відповідно до п. 3 П(С)БО 18 визначаються з урахуванням ступеня завершеності.

Ступінь завершеності робіт за будівельним контрактом можна визначати такими методами:

- вимірювання та оцінка виконаної роботи;
- співвідношення обсягу завершеної частини робіт з їх загальним обсягом за будівельними контрактами у натуральному вимірі;
- співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу з очікуваною (кошторисною) сумою загальних витрат за контрактом.

2.4.2. Облік за елементами витрат операційної діяльності з використанням відповідних класів рахунків

Основною класифікаційною ознакою витрат у фінансовому обліку є їх класифікація за елементами. Відповідно до п. 4 П(С)БО 16 “Витрати”, **елементи витрат** – це сукупність економічно однорідних витрат. За елементами поділяються тільки витрати операційної діяльності. Назва цих елементів на підприємствах різних галузей економіки України є однаковою (матеріальні затрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати). Загальна структура кожного з п’яти елементів передбачена в П(С)БО 16 “Витрати”. Деталізований їх зміст регламентується галузевими Методичними рекомендаціями з обліку витрат. Нормативним документом у будівництві є Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, затверджені наказом Держбуду України від 16 лютого 2004 р. № 30.

До складу елемента “**Матеріальні затрати**” відповідно до зазначених рекомендацій належать такі:

1) вартість сировини, матеріалів, будівельних конструкцій, комплектуючих виробів та напівфабрикатів, тари і тарних матеріалів, паливних і мастильних матеріалів, пари, води, енергії всіх видів та запасних частин, придбаних у сторонніх організацій і використаних у виробництві, пов’язаному з операційною діяльністю будівельної організації;

2) вартість виробів та напівфабрикатів, виготовлених у допоміжних та підсобних виробництвах будівельної організації та використаних в основному виробництві (при виконанні БМР).

3) вартість робіт і послуг виробничого характеру, що виконуються структурними підрозділами будівельної організації та сторонніми організаціями:

- оброблення матеріалів та проведення їх випробувань щодо якості;
- експертиза і консультації, пов’язані з результатами випробувань матеріалів і конструкцій;
- перевезення вантажів у межах будівельного майданчика та території допоміжних і другорядних виробництв будівельної організації;

– ремонт, технічний огляд і технічне обслуговування власних та орендованих основних засобів для використання в основному виробництві, за винятком їх реконструкції та модернізації;

4) витрати, пов'язані з використанням природної сировини:

– плата за деревину, продану на пні;

– плата за воду, що вибирається з водогосподарських систем під час виконання будівельно-монтажних робіт, у межах затверджених лімітів;

– плата за використання інших природних ресурсів;

5) втрати від знецінення запасів;

6) втрати від нестачі матеріальних цінностей на виробництві, в дорозі та на складах у межах норм природних втрат і понад ці межі у разі відсутності винних осіб.

Не включається до складу елемента “Матеріальні затрати” вартість зворотних відходів.

Зворотні відходи – це залишки матеріалів, напівфабрикатів, теплоносіїв та інших видів матеріальних ресурсів, що утворилися у процесі виробництва та втратили повністю або частково споживчі властивості початкового ресурсу (хімічні та фізичні), і тому можуть використовуватися лише з підвищеними витратами або зі зменшенням виходу продукції, або зовсім не можуть використовуватися за прямим призначенням.

До зворотних відходів не належать залишки матеріальних ресурсів, які можуть використовуватись як повноцінні матеріали для інших робіт.

До складу елемента **“Витрати на оплату праці”** належать витрати на основну та додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати працівникам будівельної організації (зокрема нештатним), зайнятим в основному, допоміжному та підсобному виробництвах, нараховані згідно з формами і системами оплати праці, встановленими на будівельному підприємстві.

До **основної заробітної плати** належить заробітна плата, нарахована за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадових обов'язків) за тарифними ставками (окладами), відрядними розцінками робітників та посадовими окладами керівників, фахівців, технічних службовців, у т. ч. внутрішнє сумісництво в повному обсязі.

До **додаткової заробітної плати** належить оплата за працю понад установлені норми, трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні та компенсаційні виплати, передбачені законодавством, а також премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

До **заохочувальних та компенсаційних виплат** належать винагороди і премії, що мають одноразовий характер, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, не передбачені актами законодавства, або які провадяться понад установлені зазначеними актами норми.

Перелік витрат, пов'язаних з основною, додатковою заробітною платою та іншими заохочувальними і компенсаційними виплатами. До складу *основної заробітної плати* належать:

1) заробітна плата штатних працівників:

- нарахована за виконану роботу (відпрацьований час) відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки), за тарифними ставками (окладами), відрядними розцінками, посадовими окладами;

- оплата роботи висококваліфікованих працівників, залучених для підготовки, перепідготовки та підвищення рівня кваліфікації працівників;

- оплата праці за час перебування у відрядженні (не передбачає відшкодування витрат у зв'язку з відрядженням: добових, вартості проїзду, витрат на наймання житлового приміщення);

- оплата при переведенні працівника на нижчеоплачувану роботу у випадках і розмірах, передбачених законодавством, а також при невиконанні норм виробітку та виготовленні продукції, що виявилася браком не з вини працівника;

2) оплата праці працівників, які не перебувають у штаті будівельної організації (за умови, що розрахунки здійснює організація безпосередньо з працівниками):

- за виконані роботи (надані послуги), пов'язані з основною діяльністю будівельної організації, згідно з договорами цивільно-правового характеру, зокрема договір підряду; за виконання разових робіт (ремонт інвентарю, побілка, фарбування, проведення експертизи тощо). Розмір коштів, спрямованих на оплату праці цих працівників, визначається відповідно до кошторису на виконання робіт (надання послуг) за договором і платіжним документом;

- за роботи, виконані особами, залученими до будівельної організації відповідно до спеціальних договорів з організаціями, підприємствами (про надання робочої сили), якщо нараховані суми видані безпосередньо цим особам або перераховані для оплати їх праці організаціям, підприємствам (безробітним за виконання громадських робіт, учням та студентам, які проходять виробничу практику в будівельній організації чи залучені на тимчасову роботу на період канікул).

До складу *додаткової заробітної плати* належать:

1) надбавки та доплати до тарифних ставок (окладів, посадових окладів) у розмірах, передбачених законодавством, за такі види діяльності:

- суміщення професій (посад);

- розширення зони обслуговування або збільшення обсягу виконуваних робіт;

- виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника;

- роботу у важких і шкідливих та дуже важких і шкідливих умовах праці;

- інтенсивність праці;

- роботу в нічний період;

- керівництво бригадою;

- високу професійну майстерність;
- класність водіям (машиністам) транспортних засобів;
- високі досягнення в праці;
- виконання важливої роботи на певний термін;
- знання та використання в роботі іноземної мови;
- допуск до державної таємниці;
- науковий ступінь;
- нормативний час пересування у шахті від ствола до місця роботи і в зворотному напрямі працівникам, постійно зайнятим на підземних роботах;
- роботу на територіях радіоактивного забруднення;
- інші надбавки та доплати, передбачені законодавством, у т. ч. доплата до розміру мінімальної заробітної плати;

2) оплата за невідпрацьований час:

- оплата щорічних (основної та додаткових) відпусток, а також суми грошових компенсацій у разі їх невикористання, додаткових відпусток працівникам, які мають дітей, у розмірах, передбачених законодавством;

- оплата додаткових відпусток (понад тривалість, передбачену законодавством), наданих відповідно до колективного договору;

- оплата додаткових відпусток у зв'язку з навчанням та творчих відпусток;

- оплата додаткових відпусток, що надаються відповідно до Закону України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”;

- суми заробітної плати, що зберігаються за основним місцем роботи працівників, за час їхнього навчання з відривом від виробництва у системі підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів;

- суми, нараховані особам, які проходять навчання (підготовку) для роботи на щойно введених у дію підприємствах за рахунок коштів, передбачених у загальних кошторисах будівництва;

- оплата спеціальної перерви в роботі у випадках, передбачених законодавством, оплата пільгового часу неповнолітнім;

- оплата працівникам, які залучаються до виконання державних або громадських обов'язків, якщо вони виконуються в робочий час;

- оплата працівникам-донорам днів обстеження, здавання крові та відпочинку, що надаються після кожного дня здавання крові, або днів, приєднаних за бажанням працівника до щорічної відпустки;

- оплата, що зберігається за працівником, який підлягає медичному огляду, за основним місцем роботи за час перебування в медичному закладі на обстеженні;

- оплата простоїв не з вини працівника;

3) оплата роботи в надурочний час і у святкові та неробочі дні, в розмірах, встановлених законодавством;

4) оплата працівникам днів відпочинку, що надаються їм у зв'язку з роботою понад нормальну тривалість робочого часу при вахтовому методі

організації праці, при підсумованому обліку робочого часу і в інших випадках, передбачених законодавством;

5) суми, виплачені (при виконанні робіт вахтовим методом) у розмірі тарифної ставки (окладу, посадового окладу) за дні перебування у дорозі до місцезнаходження підприємств (пункту збору) – місця роботи і у зворотному напрямі, передбачені графіком роботи на вахті, а також за дні затримки працівників у дорозі у зв'язку з метеорологічними умовами та з вини транспортних підприємств;

6) суми виплат, пов'язаних з індексацією заробітної плати працівників;

7) суми компенсації працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати;

8) премії та винагороди, в т. ч. за вислугу років керівникам, фахівцям та технічним службовцям будівельної організації, що мають систематичний характер.

До *складу інших заохочувальних та компенсаційних виплат* належать такі:

1) нарахування за невідпрацьований час, непередбачене законодавством, зокрема працівникам, які вимушено працювали, за скорочений робочий час та перебування у відпустках з ініціативи адміністрації (крім допомоги у зв'язку з частковим безробіттям та участю у страйках;

2) винагороди та заохочення, що здійснюються раз на рік або мають одноразовий характер:

– винагороди за підсумками роботи за рік, щорічні винагороди за вислугу років (стаж роботи);

– премії, що виплачуються у встановленому порядку за соціальними системами преміювання, відповідно до рішень уряду України;

– премії за сприяння винахідництву та раціоналізації, створення, освоєння та впровадження нової техніки і технології, введення в дію у строк і достроково виробничих потужностей, об'єктів будівництва, своєчасну поставку продукції на експорт та ін.;

– кошти, спрямовані на викуп майна працівниками з моменту їх персоніфікації, а також суми вартості майна, яке розподіляється між членами колективу в разі ліквідації (реорганізації, перепрофілювання) підприємства (крім випадків розподілу майна між засновниками підприємства);

3) матеріальна допомога, що має систематичний характер, надана всім або більшості працівників (на оздоровлення, у зв'язку з екологічним станом);

4) виплати соціального характеру у грошовій формі:

– витрати в розмірі страхових внесків будівельної організації на користь працівників, пов'язаних з добровільним страхуванням (особистим, страхуванням майна). Указані суми включаються до фонду оплати праці в тому місяці, коли проводяться перерахунки страховій компанії;

– оплата або дотації на харчування працівників, у т. ч. в їдальнях, буфетах, профілакторіях;

– оплата за утримання дітей працівників у дошкільних закладах;

– вартість путівок працівникам і членам їхніх сімей на лікування та відпочинок, екскурсії або суми компенсацій, видані замість путівок за рахунок коштів будівельної організації;

– вартість проїзних квитків, які персонально розподіляються між працівниками, та відшкодування працівникам вартості проїзду транспортом загального користування;

– інші виплати, що мають індивідуальний характер (оплата квартири та найманого житла, гуртожитків, товарів, продуктових замовлень, абонементів у групи здоров'я, передплата газет і журналів; оплата протезування, суми компенсації вартості виданого працівникам палива у випадках, непередбачених законодавством).

До складу елемента **“Відрахування на соціальні заходи”** належить сума страхових внесків та відрахувань:

1) на обов'язкове державне пенсійне страхування;
2) обов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття;
3) обов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням;

4) обов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності;

5) індивідуальне страхування персоналу будівельної організації у випадках, передбачених законодавством;

6) інші соціальні заходи, передбачені законодавством.

Розрахунок страхових внесків і відрахувань на соціальні заходи здійснюється за встановленими законодавством нормами від фактичних витрат на оплату праці працівників будівельної організації для кожного виду державного соціального страхування окремо.

До складу елемента **“Амортизація”** включаються суми амортизаційних відрахувань на основні засоби, нематеріальні активи та інші необоротні матеріальні активи, нараховані згідно з порядком, нормами та умовами, встановленими законодавством. Порядок нарахування амортизації під час формування собівартості БМР і витрат періоду операційної діяльності здійснюється згідно з П(С)БО 7 “Основні засоби” та П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”.

До складу елемента **“Інші операційні витрати”** належать витрати будівельної організації, які не увійшли до складу попередніх елементів витрат:

1) оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів будівельної організації;

2) суми вихідної допомоги за умов припинення трудового договору;

3) суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку при звільненні;

4) виплати в установленому розмірі особам, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи;

5) витрати на службові відрядження працівників;

6) надбавки (польове забезпечення) до тарифних ставок посадових окладів працівників, які виконують монтажні, налагоджувальні, ремонтні та будівельні роботи, і працівників, робота яких виконується вахтовим методом, постійно проводиться у дорозі або має роз'їзний (пересувний) характер, у розмірах, визначених законодавством;

7) додаткові витрати (крім надбавок), передбачені законодавством, пов'язані з виконанням робіт вахтовим методом, у т. ч. витрати на перевезення працівників від місцезнаходження будівельної організації або пункту збору до місця роботи й у зворотному напрямі та від місця проживання у вахтовому селищі до місця роботи й у зворотному напрямку; витрати на експлуатацію та утримання вахтового селища (оплата освітлення, опалення, каналізації, водопостачання), які не компенсуються платою працівників за користування житлом і комунальними послугами;

8) витрати на перевезення працівників до місця роботи транспортом, залученим зі сторони.

9) оплата послуг, робіт, що надають сторонні організації:

- з управління виробництвом, якщо штатним розписом будівельної організації не передбачено відповідні функціональні служби;

- консультаційного та інформаційного характеру (у т. ч. витрати на придбання літератури, передплату спеціалізованих періодичних видань), пов'язаних із забезпеченням поточної виробничої діяльності, виготовленням, зберіганням та реалізацією продукції допоміжних та другорядних підприємств будівельної організації, додержанням законодавства;

- використання та обслуговування технічних засобів управління – обчислювальних центрів, вузлів зв'язку, засобів сигналізації;

- контролю за додержанням технології виконання будівельно-монтажних робіт;

- протипожежної та сторожової охорони;

- приймання, зберігання та знищення екологічно небезпечних відходів, очищення стічних вод;

- проведення аудиторських перевірок;

10) вартість послуг управлінь механізації та інших спеціалізованих організацій під час виконання будівельно-монтажних робіт, у т. ч. перебазування власних та орендованих будівельних машин з об'єкта на об'єкт.

11) вартість придбаних будівельною організацією проїзних квитків, які персонально не розподіляються між працівниками, а видаються за потреби для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи);

12) витрати на підготовку та перепідготовку кадрів (крім витрат на заробітну плату):

- витрати на оплату навчання працівників у вищих навчальних закладах та установах підвищення кваліфікації, професійної підготовки та перепідготовки кадрів;

- стипендії слухачам підготовчих відділень, студентам, аспірантам, направленим підприємствами на навчання з відривом від виробництва у вищі навчальні заклади;

– оплата проїзду до місцезнаходження навчального закладу і у зворотному напрямі;

– витрати, пов'язані з організацією навчального процесу (придбання навчальних матеріалів, оренда приміщень);

13) витрати на утримання навчальних комбінатів;

14) виплати авторських винагород за винахідництво і раціоналізацію, якщо вони не є роялті;

15) оплата збору, передбаченого законодавством, за реєстрацію будівельної організації та її відокремлених виробничих підрозділів в органах державної виконавчої влади;

16) витрати на сплату рентних платежів за використання земельних ресурсів та на сплату концесійних платежів за використання природних копалин;

17) платежі за викиди і скиди забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище, за розміщення відходів, інших шкідливих викидів у межах лімітів;

18) витрати, пов'язані з оплатою послуг комерційних банків та інших кредитно-фінансових установ, у т. ч. плата за розрахунково-касове обслуговування, отримання гарантій, вексельного авалю, факторингові та довірчі операції, ведення обліку боргових вимог і зобов'язань, а також і цінних паперів, поштово-телеграфних послуг, та інші витрати, пов'язані з грошовим обігом;

19) оплата за розроблення та видання рекламних виробів (прейскурантів, каталогів, брошур, альбомів, проспектів, плакатів тощо), рекламу в засобах масової інформації (оголошення у пресі, передачі на радіо та телебаченні); витрати на світлову, комп'ютерну, іншу зовнішню рекламу та на дослідження ринку (маркетинг);

20) відшкодування витрат на участь у виставках, ярмарках, представницьких витрат (на організацію прийомів, презентацій, конференцій та інших офіційних заходів);

21) відрахування відокремлених виробничих підрозділів на утримання апарату управління будівельною організацією;

22) податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі;

23) платежі зі страхування майна (робіт) будівельної організації, комерційних ризиків, цивільної відповідальності суб'єктів господарювання;

24) сума орендної плати у разі оперативної оренди основних засобів;

25) витрати на виготовлення та придбання бланків цінних паперів, а також інші витрати, пов'язані з їх емісією;

26) витрати на оприлюднення річного звіту;

27) визнані штрафи, пеня, неустойка;

28) сума створених забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат (на виплату відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань, реструктуризацію, виконання зобов'язань щодо обтяжливих договорів тощо).

Зазначимо, що витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення, що перебувають на балансі будівельної організації, відповідно до Методичних рекомендацій № 30, на думку авторів, необхідно відносити до відповідних елементів витрат, хоча, згідно з вимогами П(С)БО 16, ці витрати є іншими операційними витратами. Собівартість реалізованих виробничих запасів потрібно включати до елемента "Інші операційні витрати", хоча згідно із вимогами П(С)БО 3 вона не належить до жодного з елементів операційних витрат.

Витрати за названими економічними елементами можуть узагальнюватися на відповідних рахунках класу 8 "Витрати за елементами". Так, матеріальні затрати обліковуються на рахунку **80 "Матеріальні витрати"** відповідно до таких субрахунків:

- 1) 801 "Витрати сировини й матеріалів";
- 2) 802 "Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів";
- 3) 803 "Витрати палива й енергії";
- 4) 804 "Витрати тари й тарних матеріалів";
- 5) 805 "Витрати будівельних матеріалів";
- 6) 806 "Витрати запасних частин";
- 7) 807 "Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення";
- 8) 808 "Витрати товарів";
- 9) 809 "Інші матеріальні витрати".

Облік витрат на оплату праці здійснюється на рахунку **81 "Витрати на оплату праці"** відповідно до таких субрахунків:

- 1) 811 "Виплати за окладами й тарифами";
- 2) 812 "Премії та заохочення";
- 3) 813 "Компенсаційні виплати";
- 4) 814 "Оплата відпусток";
- 5) 815 "Оплата іншого невідпрацьованого часу";
- 6) 816 "Інші витрати на оплату праці".

Для обліку відрахувань на соціальні заходи використовують рахунок **82 "Відрахування на соціальні заходи"** з такими субрахунками:

- 1) 821 "Відрахування на пенсійне забезпечення";
- 2) 822 "Відрахування на соціальне страхування";
- 3) 823 "Страхування на випадок безробіття";
- 4) 824 "Відрахування на індивідуальне страхування".

Витрати за елементом "Амортизація" узагальнюються на рахунку **83 "Амортизація"** відповідно до таких субрахунків:

- 1) 831 "Амортизація основних засобів";
- 2) 832 "Амортизація інших необоротних матеріальних активів";
- 3) 833 "Амортизація нематеріальних активів".

Інші операційні витрати обліковуються на рахунку **84 "Інші операційні витрати"**.

Названі рахунки призначені для узагальнення інформації про витрати підприємства протягом звітного періоду і є транзитними.

Витрати, відображені за дебетом цих рахунків, списуються щомісячно на рахунок 23 “Виробництво” і рахунки класу 9 “Витрати діяльності”.

Підприємства можуть і не використовувати рахунки 8 класу, а визначати витрати за елементами на основі даних рахунку 23 і рахунків класу 9.

Синтетичний облік витрат за елементами ведеться в Журналі 5 А або у відповідній машинограмі.

2.4.3. Облік прямих витрат за будівельними контрактами

До прямих витрат за будівельними контрактами належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та інші прямі витрати.

Прямі матеріальні витрати можуть узагальнюватися як за однойменною калькуляційною статтею так і за кількома.

Кількість калькуляційних статей є прерогативою підприємства. Методичні рекомендації № 30 пропонують для обліку прямих матеріальних витрат лише одну калькуляційну статтю “Прямі матеріальні витрати”. До цих витрат належать:

- витрати на сировину;
- основні будівельні матеріали та конструкції;
- комплектуючі вироби та напівфабрикати;
- тара та тарні матеріали, паливні та інші матеріали;
- вартість пари, води, енергії всіх видів, запасних частин, придбаних у сторонніх організацій і використаних у процесі будівельного виробництва;
- вартість будівельних матеріалів та конструкцій, комплектуючих і напівфабрикатів, виготовлених у допоміжних та другорядних виробництвах будівельної організації, які використовуються під час виконання будівельно-монтажних робіт.

Прямі матеріальні витрати зменшуються на вартість зворотних відходів, отриманих у процесі виробництва.

Вартість матеріальних ресурсів включається до собівартості будівельно-монтажних робіт за їх первісною вартістю, яка формується відповідно до П(С)БО 9 “Запаси”. Вартість продукції, виготовленої у допоміжних і другорядних виробництвах будівельної організації, включається до собівартості будівельно-монтажних робіт за собівартістю їх виготовлення, яка формується відповідно до П(С)БО 16 “Витрати”.

До статті ***“Прямі витрати на оплату праці”*** належать витрати на основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати робітникам (у т. ч. нештатним) та лінійному персоналу (начальникам діляниць, виконавцям робіт, майстрам, механікам діляниць тощо), у разі включення їх до складу бригад, зайнятих на будівельно-монтажних роботах (у т. ч. розвантаження на приоб’єктному складі будівельних матеріалів, конструкцій, виробів та обладнання й переміщення їх вручну від приоб’єктного складу до робочої зони), нараховані згідно з

формами і системами оплати праці, що застосовуються у будівельній організації.

До статті **“Інші прямі витрати”** включаються всі інші виробничі витрати, які не ввійшли до попередніх статей і можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об’єкта витрат за прямою ознакою:

- відрахування на соціальні заходи, пов’язані з прямими витратами на оплату праці;
- вартість робіт, виконаних субпідрядними організаціями;
- плата за оренду земельних і майнових паїв;
- втрати від браку, які становлять вартість остаточно забракованих виробів, напівфабрикатів та витрати на виправлення браку за вирахуванням: остаточно забракованої продукції за справедливою вартістю; сум, що відшкодовуються працівниками, які допустили брак; сум, одержаних від постачальників за неякісні матеріали та комплектуючі вироби;
- витрати на виконання виправлень і гарантійних робіт, у т. ч. витрати на гарантійний ремонт зданих замовнику об’єктів, протягом гарантійного строку, встановленого договором підряду, щодо виконання ремонту з дати підписання акта про прийняття об’єкта в експлуатацію;
- тимчасові розведення від магістральної та розвідної мережі електроенергії, води, пари, газу та повітря в межах робочої зони конкретного об’єкта будівництва;
- витрати, пов’язані з пристосуванням будівель, що споруджуються чи наявні на будівельних майданчиках, замість будівництва нетитульних тимчасових будівель і споруд на конкретному об’єкті будівництва;
- інші витрати.

Матеріальні витрати, що включаються у собівартість продукції, складаються з матеріальних витрат, які можуть виділятися окремими статтями калькуляції (матеріали, будівельні конструкції), і витрат, які належать до інших статей калькуляції (експлуатація будівельних машин і механізмів Дт 911 Кт 201, 203, 208; загальновиробничі витрати Дт 912 Кт 201, 203, 207, 22 та ін).

У поточному обліку при списанні матеріалів можуть використовуватись такі види оцінки:

- ідентифікована собівартість відповідної одиниці запасів;
- середньозважена собівартість;
- собівартість перших за часом надходжень запасів (ФІФО);
- собівартість нормативних затрат;
- ціна продажу.

Завдання працівників бухгалтерії полягає у виборі оптимальної оцінки матеріальних витрат з метою найточнішого визначення фінансових результатів від реалізації окремих видів продукції, а також результатів діяльності окремих структурних підрозділів.

Основними документами щодо списання матеріалів є: накладні, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів, лімітно-забірні карти.

Вказані первинні документи – це основа для заповнення матеріально відповідальними особами реєстрів аналітичного обліку: карточок складського обліку, книг залишків матеріалів, матеріальних звітів за формою № М-19, М-29. На основі матеріальних звітів за приоб'єктними складами, які складають виконроби, та нагромаджувальних відомостей за центральним складом, які складають комірники, в бухгалтерії заповнюють Відомість 10-Б або Відомість 5.1 (при використанні нових реєстрів). Підсумкові дані з названих реєстрів переносяться за журнально-ордерної форми рахівництва з Відомості 10-Б у Журнал-ордер № 10-Б, а за нової журнальної форми – із Відомості 5.1 у Журнали № 5 або 5-А (якщо використовуються рахунки 8-го класу). При використанні автоматизованого обліку названі реєстри замінюють відповідні машинограми.

Основними первинними документами з обліку прямих витрат на оплату праці є:

- табель використання робочого часу;
- табель-розрахунок;
- наряди;
- акордні наряди;
- листки на доплату та ін.;

Зазначені первинні документи узагальнюються відповідно до об'єктів будівництва в розробній таблиці № 2 або машинограмі, яка її замінює. Підсумкові дані з таблиці щодо синтетичних рахунків і окремих аналітичних статей, які відкриваються до окремих видів витрат, заносяться в Журнал-ордер № 10-Б, Журнали № 5, 5А або у відповідну машинограму. Завданням працівників бухгалтерії є розподіл заробітної плати між працівниками бригади.

Типова кореспонденція рахунків з обліку прямих витрат наведена в табл. 2.4.3.1.

Таблиця 2.4.3.1. Типова кореспонденція рахунків з обліку прямих витрат

№ з/п	Зміст операції	З використанням рахунків класу 8		Без використання рахунків класу 8	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1.	Витрачання основних матеріалів	80	2010	231	2010
		231	80		
2.	Витрачання будівельних конструкцій	80	2011	231	2011
		231	80		
3.	Нарахування основної заробітної плати робітникам	81	66	231	66
		231	82		
4.	Нарахування додаткової заробітної плати робітникам	81	66	231	66
		231	81		
5.	Проведення відрахувань на соціальні заходи	82	65	231	65
		231	82		

1	2	3	4	5	6
6.	Списання втрат від браку	231	24	231	24
7.	Віднесення на витрати будівництва інших прямих витрат:	84	63	231	63
	– послуги субпідрядних організацій	231	84		
	– податки, збори, безпосередньо пов'язані з виробничим процесом	84	64.1	231	641
		231	84		
	– інші прямі витрати	80–84	Різні	231	Різні
		231	80–84		
8.	Списання витрат з утримання й експлуатації будівельної техніки	231	911	231	911
9.	Віднесення на собівартість об'єктів будівництва загальновиробничих витрат	231	912	231	912
10.	Списання витрат за будівельним контрактом	903	231	903	231
		79	903	79	903

2.4.4. Облік втрат від браку

У процесі господарської діяльності будівельної організації може виникати брак. Розрізняють такі види браку:

- внутрішній;
- зовнішній;
- який можна виправити;
- який не можна виправити.

Внутрішній брак – це брак, допущений з внутрішніх причин при проведенні БМР (відхилення від проектно-кошторисної документації, використання неякісних будівельних матеріалів тощо).

Зовнішній брак – це брак, допущений з вини сторонніх організацій (поставка неякісних будівельних матеріалів, несвоєчасна поставка матеріалів, неякісні креслення на будівництво об'єктів та ін.).

Брак, який можна виправити – це брак, який економічно доцільно виправляти, а **брак, який не можна виправити** – це такий, який економічно недоцільно виправляти.

Завданням бухгалтерського обліку є своєчасне представлення адміністрації інформації про витрати на виправлення браку та винуватців цього. Облік втрат від браку має організовуватися щодо його окремих видів і винуватців.

Відповідно до П(С)БО16, Методичних рекомендацій № 30, втрати від браку належать до інших прямих витрат.

Після набрання чинності П(С)БО № 16 будівельні організації мають право у структурі собівартості БМР виокремлювати втрати від браку калькуляційною статтею або обліковувати їх у складі інших прямих витрат. У промисловості,

починаючи з 1955 р., втрати від браку були окремою калькуляційною статтею собівартості продукції.

Первинним документом для обліку втрат від браку є Акт про брак (форма П-46), де вказується місце виникнення браку, його причина, винуватці, а також витрати на виправлення такого браку.

Дані первинних документів про брак переносяться у Відомість 14 або безпосередньо в Журнал-ордер № 10-Б за журнально-ордерної форми рахівництва; в Журнали № 5, 5А – за журнальної, у відповідні машинограми – за автоматизованої. У зв'язку з тим, що Журнали № 5, 5А призначені лише для синтетичного обліку втрат від браку, то до них доцільно відкривати допоміжні відомості, де можна було б здійснювати аналітичний облік втрат від браку.

Синтетичний облік втрат від браку здійснюється у названих реєстрах на рахунку 24 “Брак у виробництві”. За дебетом цього рахунку відображається вартість виявленого браку і витрати на його виправлення, а за кредитом – відшкодування втрат від браку та їх списання. Зазначимо, що нині діє Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116 (далі – Постанова № 116). Відповідно до п. 2 цієї Постанови, розмір збитків від знищення (псування) матеріальних цінностей, у т. ч. брак, визначається в подвійному розмірі балансової вартості цих цінностей, включаючи ПДВ. Отже, при віднесенні втрат від браку на винну особу, в підприємства виникає своєрідний дохід, який є об'єктом оподаткування ПДВ і має перераховуватися до бюджету.

В обліку браку у виробництві застосовують подану кореспонденцію (табл. 2.4.4.1.).

Таблиця 2.4.4.1. Типова кореспонденція рахунків з обліку втрат від браку

№	Зміст	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
1	Виявлено брак в основному і допоміжних виробництвах	24	231, 232
2	Списано матеріали, МШП на виправлення браку	24	20, 22
3	Нарахована заробітна плата робітникам за виправлення браку та проведено обов'язкові нарахування на неї	24	66, 65
4	Списано послуги будівельної техніки, пов'язані з виправленням браку	24	911
5	Прийнято до оплати рахунки сторонніх організацій за роботи, пов'язані з виправленням браку	24	63
6	Оприбутковано матеріали, МШП від розбирання забракованих робіт	20	24
7	Віднесено втрати від браку на вину особу	37	71
8	Нараховано ПДВ у частині вартості браку, що віднесено на винну особу	71	641

1	2	3	4
9	Нараховується до бюджету подвійний розмір втрат від браку, віднесених на винну особу	71	642
10	Списується собівартість браку, віднесеного на винну особу	94	24
11	Утримано з заробітної плати винуватця за допущений брак	66	37
12	Віднесено частину втрат від браку на сторонню організацію – винуватця цього браку	36, 37	71
13	Нараховано ПДВ у частині вартості браку, що віднесено на сторонню організацію	71	641
14	Списується собівартість браку, віднесеного на сторонню організацію	94	24
15	Списані втрати від браку на основне та допоміжні виробництва	231, 232	24

2.4.5. Облік витрат на експлуатацію будівельних машин і механізмів

Витрати з експлуатації будівельних машин і механізмів можуть належати до окремої калькуляційної статті собівартості будівельно-монтажних робіт, про що зазначається в Методичних рекомендаціях №30.

До цієї статті включаються такі види витрат:

- основна, додаткова заробітна плата, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати робітникам (у т. ч. нештатним), зайнятим керуванням, обслуговуванням, проведенням ремонту, технічних оглядів і технічного обслуговування власних і орендованих будівельних машин і механізмів, нараховані згідно з формами і системами оплати праці, що застосовуються в будівельній організації;

- вартість паливних і мастильних матеріалів, електроенергії та інших матеріалів і запасних частин, що використовуються під час експлуатації, ремонту (всіх видів), технічного огляду та технічного обслуговування власної та орендованої будівельної техніки (в т. ч. витрати на їх доставку до приоб'єктного складу та заготівельно-складські витрати);

- витрати на перебазування будівельною організацією будівельних машин і механізмів з об'єкта на об'єкт, а також на утримання й ремонт рейкової та безрейкової колії;

- сума орендної плати у разі оперативної оренди (оперативного лізингу) будівельних машин і механізмів та сума винагороди орендодавцю за користування будівельними машинами та механізмами;

- вартість послуг, наданих управліннями механізації або іншими спеціалізованими організаціями під час виконання будівельно-монтажних робіт, у т. ч. перебазування будівельних машин з об'єкта на об'єкт;

- витрати на переміщення за допомогою будівельних машин матеріалів і будівельних конструкцій у межах будівельного майданчика;

- інші витрати, пов'язані з експлуатацією та утриманням будівельної техніки (крім витрат на експлуатацію машин і механізмів, які використовуються на роботах, що не належать до будівельно-монтажних, а також витрат на експлуатацію машин, переданих в оренду стороннім організаціям);

- сума амортизаційних відрахувань, нарахована відповідно до порядку та умов, установлених П(С)БО 7 “Основні засоби”, від вартості будівельних машин та механізмів;

- витрати на службові відрядження працівників, зайнятих керуванням, обслуговуванням, проведенням ремонту, технічних оглядів і технічного обслуговування власних і орендованих будівельних машин і механізмів, нараховані згідно з формами і системами оплати праці, що застосовуються в будівельній організації;

- податки, збори та інші передбачені законодавством відрахування, пов'язані з експлуатацією будівельних машин і механізмів (податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин; податок на землю, яку використовує ділянка механізації; збір за забруднення навколишнього природного середовища; комунальний податок; плата за проведення періодичних оглядів вантажопідйомних механізмів в органах Держнаглядохоронпраці; плата за технічний огляд транспортних засобів у Державтоінспекції тощо).

Витрати з експлуатації будівельних машин і механізмів поділяють на **одноразові та поточні**. До одноразових належать: витрати на перебазування будівельною організацією будівельних машин і механізмів з об'єкта на об'єкт, а також на утримання й ремонт рейкової та безрейкової колії. Ці витрати спочатку обліковуються на рахунку 39 “Витрати майбутніх періодів”, а потім щомісяця частково списуються з кредиту рахунка 39 у дебет рахунка 911 “Витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів” відповідно до терміну роботи машин на даному об'єкті будівництва.

Приклад. Витрати на перебазування і монтаж крана на новому об'єкті становлять 6000 грн., термін експлуатації крана – 24 місяці. Місячна сума разових витрат, що списуються на поточні витрати:

$$\text{Дт 911} \qquad \text{Кт 39} = 250 \text{ грн. } \left(\frac{6000}{24} = 250 \text{ грн.} \right).$$

До поточних витрат відносяться: основна і допоміжна заробітна плата з відрахуваннями на соціальні заходи працівників, зайнятих обслуговуванням будівельних машин і механізмів; вартість палива, електроенергії, мастильних і допоміжних матеріалів; амортизаційні відрахування; витрати на поточний ремонт тощо.

П(С)БО 18 “Будівельні контракти” передбачено, що до собівартості будівельних робіт не належать витрати на утримання (амортизацію, охорону тощо) незадіяних будівельних машин і механізмів та інших необоротних активів,

які не використовуються під час виконання будівельного контракту. Ці витрати обліковуються на рахунку 94 “Інші витрати операційної діяльності” і списуються на рахунок 79.1 “Результат від основної діяльності”.

Первинний облік роботи машин і механізмів здійснюється за такими документами: Змінним рапортом про роботу будівельної машини форми ЕБМ-1, Подорожнім листом будівельної машини форми ЕБМ-2, Карткою обліку роботи будівельної машини (механізму) форми ЕБМ-5, Журналом обліку роботи машини (механізму) форми ЕБМ-6 та ін.

Змінний рапорт форми ЕБМ-1 заповнюють в одному примірнику на кожну машину (механізм), що працює на об’єкті одну зміну. Тут вказують загальний корисний час, простої та їх причини. Оформлений рапорт наступного дня передають до бухгалтерії. Якщо будівельна машина працює більше, ніж одну зміну, рапорт форми ЕБМ-3 оформляється в одному примірнику.

Подорожній лист будівельної машини форми ЕБМ-2 застосовується для обліку роботи автомобільних кранів та інших машин на автомобільному шасі. У цьому документі об’єднані дані подорожнього листа автомобіля і змінного рапорту про роботу машини. Документ виписується на кожну машину в одному примірнику на зміну, день або декаду. Якщо обсяг виконаної роботи машини можна враховувати в натуральних показниках, то в цьому разі оформляється Рапорт-наряд про роботу будівельної машини (механізму) форми ЕБМ-4, що виписується в одному примірнику.

В усіх згаданих вище документах є дані, необхідні для нарахування заробітної плати працівникам, що обслуговують будівельні машини.

Для узагальнення роботи машин і механізмів призначено Картку обліку роботи будівельної машини (механізму) форми ЕБМ-5, що заповнюється окремо для кожної машини. Підсумкові дані цих карток переносяться у зведені картки (звіти) за групами однорідних машин.

Журнал обліку роботи машин (механізмів) форми ЕБМ-6 застосовується для накопичення даних (за місяць, рік) про роботу будівельних машин, що є на балансі будівельного підприємства.

Для груп однорідних машин і механізмів (крани баштові, крани на гусеничному ході, екскаватори, трактори тощо) виділяються окремі рядки. Витрати на експлуатацію невеликих механізмів об’єднуються в одну групу і виокремлюються одним рядком.

Витрати з експлуатації будівельної техніки розподіляються між об’єктами пропорційно до бази розподілу, яку вибирає підприємство самостійно. Такими базами можуть бути:

- відпрацьовані машино-зміни, машино-години на відповідних об’єктах;
- обсяги виконаних робіт (м. куб. пересунутого ґрунту тощо).

Так, у розподілі витрат, пов’язаних з експлуатацією малої будівельної техніки між об’єктами, де вона використовувалась, є певні особливості (табл. 2.4.5.1 та 2.4.5.2). До малої будівельної техніки належать: розчинонасоси, фарбопульти, малі підйомні крани. Витрати з експлуатації цього виду техніки обліковуються, на відміну від інших видів, узагальнено однією позицією в

журналі-ордері № 10-Б і розподіляються між об'єктами пропорційно до планової собівартості однієї години роботи даних механізмів.

Таблиця 2.4.5.1. Розподіл фактичних витрат між видами будівельної техніки

Назва будівельної техніки	Планова собівартість одиниці роботи	Відпрацьовані машино-зміни	Планові витрати на відпрацьовані і машино-зміни	Коефіцієнт розподілу	Фактичні витрати
1	2	3	4 (2•3)	5 (x/y)	6 (4•5)
Розчинонасоси			У ₁	Z	X ₁
Фарбопульти			У ₂	Z	X ₂
Інші			У ₃	Z	X ₃
Разом			У	Z	X

Таблиця 2.4.5.2. Розподіл витрат з експлуатації малої будівельної техніки між об'єктам

Об'єкти	Розчинонасоси		Фарбопульти		Інші		Разом
	Відпрац. маш. год.	Сума	Маш. год.	Сума	Маш. год.	Сума	
1	2	3	4	5	6	7	8 (3+5+7)
1	a ₁		в ₁		с ₁		
2	a ₂		в ₂		с ₂		
3	a ₃		в ₃		с ₃		
4		
Разом	a	x ₁	в	x ₂	с	x ₃	x

Примітка. X береться із загальних витрат за рядком “Інші машини” Журналу-ордера № 10–Б.

Так, часткові суми за графою 3 табл. 2.4.5.2 визначимо за співвідношенням:

$$\frac{a_1 \cdot \tilde{a}_1}{a}, \frac{a_2 \cdot \tilde{a}_2}{a} \text{ і т. д.}$$

За графою 5 отримаємо:

$$\frac{b_1 \cdot x_1}{b}, \frac{b_2 \cdot x_2}{b} \text{ і т. д.}$$

Аналогічний результат матимемо за графою 7.

Синтетичний облік витрат з експлуатації будівельних машин і механізмів здійснюється на субрахунку 911 “Витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів” у Журналі 5, 5А, Журналі-ордері 10-Б, або у відповідній машинограмі.

При використанні допоміжних відомостей до Журналів 5 і 5А аналітичний облік витрат з експлуатації будівельних машин і механізмів доцільно організувати таким чином, щоб вказані витрати відображати окремо

за кожною з груп будівельної техніки, в т. ч. окремі види малої будівельної техніки. За такої організації аналітичного управлінського обліку даного виду витрат не матимемо потреби в окремому розподілі витрат з експлуатації малої будівельної техніки, тобто базою розподілу витрат з експлуатації малої будівельної техніки можуть бути відпрацьовані машино-зміни, машино-години, обсяги виконаних робіт.

Типова кореспонденція рахунків з обліку витрат на утримання та експлуатацію машин і обладнання наведена в табл. 2.4.5.3.

Таблиця 2.4.5.3. Типова кореспонденція рахунків з обліку витрат на утримання та експлуатацію машин і обладнання

№ з/п	Зміст операції	З використанням рахунків класу 8		Без використання рахунків класу 8	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Витрати на оплату праці за виконану роботу робітників, зайнятих управлінням, обслуговуванням, проведенням ремонтів, технічних оглядів і технічних обслуговувань власних і орендованих будівельних машин і механізмів, нараховану згідно з формами і системами оплати праці, що застосовуються в будівельній організації.	81	66	911	66
		911	81		
2	Обов'язкові нарахування на заробітну плату працівників, зазначених у п. 1: – до Пенсійного фонду	82	651	911	651
		911	82		
	– внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	82	652	911	652
		911	82		
	– внесків на соціальне страхування в разі безробіття	82	656	911	653
		911	82		
	– внески на соціальне страхування від нещасних випадків	82	656	911	656
		911	82		
3	Витрати на обов'язкове індивідуальне страхування робітників, зайнятих експлуатацією будівельних машин і механізмів	82	654	911	654
		911	82		
4	Витрати на службові відрядження працівників, зазначених у п. 1, у межах норм, передбачених чинним законодавством	84	372	911	372
		911	84		
5	Вартість пально-мастильних матеріалів, електроенергії та інших матеріалів і запасних частин, що використовуються під час експлуатації, ремонтів, технічного огляду та технічного обслуговування власної та орендованої будівельної техніки, в т. ч. витрати на їх доставку до приоб'єктного складу та заготівельно-складські витрати	80	201, 203, 207	911	201, 203, 207
		911	80		

1	2	3	4	5	6
6	Витрати на перебазування будівельних машин і механізмів з об'єкта на об'єкт, а також на утримання та ремонт рейкових і безрейкових колій	80, 81, 82, 84	20, 66, 65, 63 та ін.	39	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		39	80, 81, 82, 84	911	39
7	Знос будівельних машин і механізмів, устаткування ремонтних майстерень, гаражів та інших споруд, які обслуговують будівельну техніку	83	131	911	131
		911	83		
8	Знос інших необоротних матеріальних активів, які використовуються при утриманні та обслуговуванні будівельної техніки	83	132	911	132
		911	83		
9	Сума нарахованих відсотків за користування орендованими будівельними машинами і механізмами	84	684	911	684
		911	84		
10	Вартість послуг, наданих управлінням механізації або іншими спеціалізованими організаціями під час виконання будівельно-монтажних робіт, у т. ч. перебазування будівельних машин з об'єкта на об'єкт	84	63	911	63
		911	84		
11	Витрати на переміщення за допомогою будівельних машин матеріалів і будівельних конструкцій у межах будівельного майданчика	80–82, 84	20, 66, 65 та ін.	911	20, 66, 65 та ін.
		91.1	80–82, 84		
12	Витрати на сплату податків і платежів, пов'язаних із витратами на експлуатацію будівельної техніки	84	64	911	64
		911	84		
13	Інші витрати, пов'язані з експлуатацією та утриманням будівельної техніки (крім витрат на експлуатацію машин і механізмів, які використовуються на роботах, що не належать до будівельно-монтажних, а також витрат на експлуатацію машин, зданих в оренду стороннім організаціям)	80–84	13, 20, 66, 65 та ін.	911	13, 20, 66, 65, та ін.
		911	80–84		
14	Списання витрат з експлуатації будівельних машин на собівартість об'єктів будівництва	231	911	231	911
15	Списання витрат з експлуатації будівельних машин у частині послуг, наданих на сторону	903	911	903	911
		79	903	79	903
16	Списання витрат з експлуатації будівельних машин на вартість робіт з виправлення браку	24	911	24	911
17	Списання витрат з експлуатації будівельних машин на собівартість послуг допоміжних виробництв	232	911	232	911
18	Списання витрат на утримання незадіяної будівельної техніки згідно з П(С)БО 18	791	94	79	911

2.4.6. Облік загальновиробничих витрат

Загальновиробничі витрати є витратами з організації і управління роботою структурних підрозділів будівельних підприємств. Ці витрати включаються в собівартість об'єктів будівництва і є однією з калькуляційних статей, передбачених Методичними рекомендаціями № 30.

До статті **“Загальновиробничі витрати”** належать:

- витрати на управління та обслуговування будівельного виробництва;
- витрати на організацію робіт на будівельних майданчиках і вдосконалення технології;
- витрати на здійснення заходів з охорони праці на будівельних майданчиках;
- інші загальновиробничі витрати.

До **витрат на управління та обслуговування будівельного виробництва** належить такі:

1) витрати на основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати працівників апарату управління відокремлених виробничих підрозділів (керівників, фахівців, технічних службовців) та робітників, які здійснюють обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів (оператори електронно-обчислювальних машин, телефоністи, двірники, прибиральниці тощо), лінійного персоналу (начальників ділянок, виконавців робіт, майстрів, механіків ділянок тощо), крім тих, які включено до складу виробничих бригад, обчислені згідно з формами і системами оплати праці, встановленими у будівельній організації;

2) витрати на службові відрядження вищеназваного персоналу;

3) амортизація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, призначених для обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів та лінійного персоналу;

4) амортизація нематеріальних активів, призначених для обслуговування апарату управління відокремлених виробничих та лінійного персоналу;

5) витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення;

6) витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень.

7) витрати на транспортне обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів, лінійного персоналу (начальників ділянок виконавців робіт, майстрів, механіків ділянок тощо) будівельної організації, в т. ч.:

- основна, додаткова заробітна плата, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати водіям та іншим робітникам, що обслуговують автомобілі;

– утримання та експлуатація власних та орендованих автомобілів, що використовуються для обслуговування будівельного виробництва;

– витрати на утримання гаражів та місць стоянки автомобілів (енергопостачання, водопостачання, каналізація тощо), витрати на паркування;

– вартість паливних, мастильних та інших експлуатаційних матеріалів, знос і ремонт автомобільної гуми.

8) витрати на матеріально-технічне забезпечення апарату управління відокремлених виробничих підрозділів будівельної організації:

– витрати на придбання канцелярських товарів і приладдя, бланків обліку, звітності;

– витрати на утримання, експлуатацію та поточний ремонт будинків, споруд, приміщень, що використовуються апаратом управління відокремлених виробничих підрозділів будівельної організації;

– витрати на утримання та експлуатацію всіх видів зв'язку та радіо, що використовуються для здійснення управління, оплата послуг зв'язку (пошта, телефон, факс тощо), обчислювальних центрів, засобів сигналізації та інших технічних засобів управління.

9) витрати на використання електронно-обчислювальної, машинописної, розмножувальної та іншої оргтехніки виробничим персоналом.

10) оплата послуг консультаційного та інформаційного характеру (в т. ч. витрати на придбання літератури та передплату спеціалізованих періодичних видань), пов'язаних із забезпеченням поточної діяльності відокремлених виробничих підрозділів, виготовленням та зберіганням продукції допоміжних, підсобних виробництв будівельної організації, додержанням законодавства.

Страхові внески та відрахування на соціальні заходи від витрат на оплату праці працівників апарату управління відокремлених виробничих підрозділів (керівників, фахівців, технічних службовців) та робітників, які здійснюють обслуговування апарату управління відокремлених виробничих підрозділів (оператори електронно-обчислювальних машин, телефоністи, двірники, прибиральниці тощо), лінійного персоналу (начальників дільниць, виконавців робіт, майстрів, механіків дільниць тощо), крім тих, які включені до складу виробничих бригад, обчислені згідно з формами і системами оплати праці, встановленими у будівельній організації, за визначеними законодавством нормами.

До витрати на організацію робіт на будівельних майданчиках і вдосконалення технології належать такі:

1) витрати на геодезичні роботи, що здійснюються під час виконання будівельно-монтажних робіт, включають: оплату праці працівників, які проводять геодезичні роботи; вартість матеріалів, амортизацію; знос геодезичного устаткування, інструментів і приладів та витрати на всі види їх ремонту і переміщення;

2) витрати на упорядкування та утримання будівельних майданчиків:

- оплата праці робітників, зайнятих упорядкуванням та утриманням будівельних майданчиків, і обов'язкові нарахування на неї;

- витрати на прибирання та очищення (з вивезенням сміття з території будівництва, облаштуванням доріжок, містків) та інші роботи, пов'язані з упорядкуванням території будівельних майданчиків;

- витрати на електроенергію (в т. ч. отриману від тимчасових електростанцій), оплату праці чергових електромонтерів та інші витрати, пов'язані з освітленням території будівництва;

3) витрати на перебазування лінійних підрозділів будівельних організацій на іншу будову та в межах будівельного майданчика (за винятком витрат, пов'язаних із переміщенням будівельних машин і механізмів, урахованих у вартості машино-змін);

4) амортизація та витрати на проведення поточного ремонту пристроїв та обладнання, що належать до складу осинових засобів і не передбачені у прямих витратах:

- мобільних інвентарних будов контейнерного типу (за винятком призначених для санітарно-побутового обслуговування);

- триніг, пристроїв для намотування та очищення зварювального дроту, центрувальних пристроїв для зварювання труб, насосів і пресів ручних гідравлічних;

- переносних металевих і дерев'яних драбин, інвентарних металевих верстатів та риштувань;

- такелажних і монтажних пристроїв, що застосовуються під час виконання будівельних та монтажних робіт, ручних лебідок, домкратів тощо;

- бункерів для бетонів і розчинів, тачок, апаратів для зварювання дротів, повітроводів, переносних вентиляційних установок для роботи із застосуванням вибухонебезпечних мастик та полімерних матеріалів, електросушарок для сушіння будівельних конструкцій, генераторів ацетиленових (крім тих, що застосовуються під час монтажу устаткування);

- обгороджувальної техніки небезпечних зон проведення робіт, шлагбаумів, сигнальних щогл, прожекторів тощо;

5) витрати на утримання та переміщення нетитульних тимчасових споруд, приміщень санітарно-побутового призначення, що належать до складу основних засобів;

6) витрати на малоцінні та швидкозношувані інструменти і виробничий інвентар, що використовуються під час виконання монтажних робіт і не належать до основних засобів, та витрати на їх ремонт;

7) витрати, пов'язані зі спорудженням, ремонтом, розбиранням тимчасових нетитульних споруд (приоб'єктні контори та комори виконробів і майстрів, санітарно-побутові приміщення, складські приміщення та накриття, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва);

8) тимчасові розведення від магістральних і розвідних мереж електроенергії, води, пари, газу та повітря у межах робочої зони, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва;

9) витрати, пов'язані з пристосуванням будівель, що споруджуються чи є на будівельних майданчиках, замість будівництва нетитульних тимчасових будівель і споруд, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва;

10) вартість оборотних активів (з терміном використання до одного року), до яких належать:

- помости, драбини, перехідні містки, ходові дошки, обгороджування під час розпланування будівлі;

- пристрої для охорони праці;

- інвентарні уніфіковані засоби підмоцвання типу люльок, інвентарних площадок, риштування тощо; паркани та огорожі, для проведення робіт (крім спеціальних та архітектурно оформлених), захисні козирки, сховища під час проведення бруктових робіт;

11) витрати некапітального характеру, пов'язані з удосконаленням технології та організації будівельного виробництва, нормативними роботами, в т.ч. послуги, надані сторонніми організаціями, з розроблення проектів виконання робіт, креслень конструкцій, металевих деталей, технологічних деталей упровадження передових методів організації та нормування праці тощо, а також оплата праці працівників проектно-кошторисних груп, груп проектування виконання робіт, економічних лабораторій, нормативно-дослідних станцій, що входять до складу будівельної організації та її виробничих структурних підрозділів;

12) витрати некапітального характеру, пов'язані із забезпеченням якості будівництва:

- витрати на утримання виробничих лабораторій, що належать до складу будівельної організації та її виробничих структурних підрозділів, в т.ч. оплату праці працівників, утримання, амортизацію та витрати на проведення поточного ремонту приміщень, устаткування та інвентарю лабораторій; вартість витрачених або зруйнованих під час випробування матеріалів, конструкцій і частин споруд, крім витрат на випробування споруд загалом (середніх і великих мостів, резервуарів тощо, що оплачуються за рахунок коштів, передбачених на цією метою в кошторисах на будівництво);

- витрати на проведення експертизи і консультацій, пов'язаних з результатами випробувань матеріалів і конструкцій;

- оплата послуг з випробування матеріалів і конструкцій, що надаються лабораторіями інших організацій.

13) витрати на утримання протипожежної та сторожової охорони будівельних майданчиків, виробничих приміщень та приміщень, де розміщується апарат управління відокремлених виробничих підрозділів і лінійний персонал:

- оплата послуг, наданих сторонніми організаціями, з протипожежної та сторожової охорони в установленому законодавством порядку;

- витрати на утримання та знос протипожежного інвентарю та устаткування.

14) страхові внески та відрахування на соціальні заходи від витрат на оплату праці працівників, зазначених у 2 розділі “Загальновиробничих витрат” (сторожової охорони тощо).

До **витрат на здійснення заходів з охорони праці на будівельних майданчиках** належать такі:

1) витрати на основні засоби, що відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці:

- на механізацію вантажно-розвантажувальних та інших важких робіт з розливу і транспортування отруйних, агресивних, легкозаймистих і горючих речовин;

- захист працівників від ураження електричним струмом, дії статичної електрики та розрядів блискавок;

- безпечне виконання робіт на висоті;

- діюче технологічне та інше виробниче обладнання;

- системи вентиляції та аспірації, пристрої, які поглинають пил, і установки для кондиціювання повітря у приміщеннях діючого виробництва та на робочих місцях;

- системи природного та штучного освітлення виробничих, адміністративних та інших приміщень, робочих місць, проходів, аварійних виходів тощо;

- системи теплових, водяних або повітряних завіс, а також на установку для нагрівання (охолодження) повітря виробничих, адміністративних та інших приміщень, а під час роботи на відкритому повітрі – споруди для обігрівання працівників та укриття від сонячних променів і атмосферних опадів;

- виробничі та санітарно-побутові приміщення, робочі місця, евакуаційні виходи тощо, технологічні розриви, проходи та габаритні розміри; обладнання спеціальних перехідних галерей, тунелі у місцях масового переходу працівників, зони руху транспортних засобів;

- упровадження в умовах діючого виробництва автоматизованих інформаційних систем охорони праці, систем аналізу та прогнозування аварійних ситуацій, автоматичного та дистанційного керування технологічними процесами і виробничим обладнанням, систем автоматичного контролю і сигналізації про наявність (виникнення) небезпечних або шкідливих виробничих факторів та пристроїв аварійного вимкнення обладнання чи комунікацій у разі виникнення небезпеки для працівників, а також відповідного програмного забезпечення та електронних баз даних з охорони праці у порядку та обсягах, погоджених з територіальними органами державного нагляду за охороною праці.

2) витрати на обладнання та утримання загороджень для машин та їх рухомих частин, люків, отворів, сигналізації та інших пристроїв некапітального характеру, що забезпечують охорону праці;

3) витрати на забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та засобами індивідуального захисту відповідно до встановлених норм (у т. ч. забезпечення мийними засобами та засобами, що

нейтралізують небезпечну дію на організм або шкіру шкідливих речовин, у зв'язку з виконанням робіт, під час яких можна забруднитись цими речовинами);

4) витрати на проведення цільового навчання з охорони праці працівників, на організацію доповідей, лекцій, семінарів та оглядів-конкурсів з цих питань.

5) витрати для надання працівникам, зайнятим на роботах зі шкідливими умовами праці, спеціального харчування, молока чи рівноцінних харчових продуктів, а також газованої солоної води;

6) витрати щодо усунення впливу на працівників небезпечних і шкідливих виробничих чинників або приведення їх рівнів на робочих місцях до вимог нормативно-правових актів з охорони праці (галузеві нормативні акти з охорони праці);

7) витрати на проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці та аудиту з охорони праці, оформлення стендів, оснащення кабінетів, виставок, придбання необхідних нормативно-правових актів, наочних посібників, довідників, літератури, плакатів, відеофільмів, макетів, програмних продуктів тощо з питань охорони праці;

8) витрати на проведення обов'язкового попереднього, періодичного і позапланового медичного огляду працівників, зайнятих на важких роботах, роботах з небезпечними чи шкідливими умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі.

Інші загальновиробничі витрати – це зокрема такі:

1) платежі зі страхування майна, ризиків, цивільної відповідальності, а також окремих категорій працівників, зайнятих на виробництві відповідних видів продукції (робіт), безпосередньо на роботах з підвищеною небезпекою для життя та здоров'я, передбачених законодавством;

2) витрати на охорону навколишнього середовища: платежі за викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та інші види шкідливого впливу в межах лімітів; оплата послуг сторонніх організацій з очищення стічних вод, розміщення відходів виробництва тощо;

3) відрахування на спорудження та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд від їх кошторисної вартості у разі, коли кошти на зазначені потреби передбачено інвесторським кошторисом;

4) суми вихідної допомоги при припиненні трудового договору;

5) суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку при звільненні;

6) витрати на перевезення працівників будівельної організації до місця роботи та у зворотному напрямку як власним, так і орендованим транспортом;

7) виплати за особливий характер виконання будівельних робіт, установлені відповідно до законодавства:

– надбавки (польове забезпечення) до тарифних ставок і посадових окладів працівників, спрямованих на виконання монтажних,

налагоджувальних, ремонтних і будівельних робіт, і працівників, робота яких виконується вахтовим методом, постійно проводиться у дорозі або має роз'їзний (пересувний) характер, у розмірах, визначених законодавством;

– додаткові витрати, пов'язані з виконанням робіт вахтовим методом, у т. ч. транспортні витрати на перевезення працівників від місцезнаходження будівельної організації або пункту збору до місця роботи і в зворотному напрямку та від місця проживання у вахтовому селищі до місця роботи і в зворотному напрямку, а також витрати на експлуатацію та утримання вахтового селища, некомпенсовані платою працівників за користування житлом і комунальні послуги;

8) вартість придбаних будівельною організацією проїзних квитків, які персонально не розподіляються між працівниками, а видаються їм за потребою для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи).

9) компенсації працівникам за використання для потреб виробництва власного інструменту та особистого транспорту;

10) витрати на підготовку та перепідготовку кадрів загальновиробничого призначення;

11) податки, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законодавством, що включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт:

– передбачені законодавством податки, збори та інші обов'язкові платежі та відрахування, які відносяться до діяльності загальновиробничого персоналу;

– видатки будівельних організацій на покриття витрат Пенсійного фонду України на виплату та доставку пільгових пенсій особам, які були зайняті повний робочий день на підземних роботах, на роботах зі шкідливими і важкими умовами праці за списками № 1 та № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України;

- сплата рентних платежів за використання земельних ресурсів; сплата концесійних платежів за використання природних копалин; плата за деревину, продану на пні; плата за воду, що вибирається з водогосподарських систем під час проведення будівельних робіт у межах затверджених лімітів, платежі за використання інших природних ресурсів, а також інші платежі, пов'язані або які належать до виробничої діяльності будівельної організації;

- інші загальновиробничі витрати, які можуть бути віднесені до собівартості будівельно-монтажних робіт та відшкодовуються замовниками.

Синтетичний облік загальновиробничих (загальнодільничних, цехових) витрат ведеться на субрахунку 912 “Загальновиробничі (загальнодільничні, цехові) витрати” в Журналах 5, 5А, а аналітичний облік – у допоміжних відомостях до них відповідно до вищезгаданих статей витрат. За дебетом цього субрахунка відображається збільшення таких витрат, а за кредитом – їх списання.

Загальновиробничі витрати розподіляються між об'єктами будівництва пропорційно до бази розподілу, яку має право обирати сама будівельна організація. Здебільшого в будівництві за базу розподілу загальновиробничих витрат прийнято використовувати суму прямих витрат щодо об'єктів будівництва (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати). Такою базою розподілу може бути сума прямих витрат і витрат з експлуатації будівельних машин і механізмів відповідно до об'єктів будівництва. За монтажними роботами загальновиробничі витрати прийнято розподіляти пропорційно до основної заробітної плати робітників-монтажників.

Кореспонденція рахунків з обліку загальновиробничих витрат наведена в табл. 2.4.6.1.

Таблиця 2.4.6.1. Типова кореспонденція рахунків з обліку загальновиробничих витрат

№ з/п	Зміст операції	З використанням рахунків класу 8		Без використання рахунків класу 8	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Заробітна плата (основна і додаткова) лінійного персоналу (старших виконробів, начальників дільниць), виконавців робіт, начальників допоміжних цехів, майстрів, механіків будівельних дільниць, крім тих, які є в складу бригад, обслуговуючого персоналу	81	66	912	66
		912	81		
2	Обов'язкові нарахування на заробітну плату працівників, зазначених у п. 1: – збір до Пенсійного фонду	82	651	912	651
		912	82		
	– внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	82	652	912	652
		912	82		
	– внесків на соціальне страхування у разі безробіття	82	653	912	653
		912	82		
3	Витрати на індивідуальне страхування працівників, зазначені в п. 1, у разі його обов'язковості	82	654	912	654
		912	82		
4	Витрати на індивідуальне страхування працівників, зазначених у п. 1, у межах норм, передбачених чинним законодавством	84	372	912	372
		912	84		
5	Витрати на утримання легкового автотранспорту, який використовується апаратом управління структурних підрозділів: – витрати на оплату праці водіїв і обов'язкові нарахування на неї	81, 82	66, 65	912	66, 65
		912	81, 82		

1	2	3	4	5	6
	– витрати на проведення ремонту основних засобів загальновиробничого призначення	80, 81, 82, 84	20, 66, 65, 63 та ін.	91.2	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80, 81, 82, 84		
	– витрати на технічний огляд і технічне обслуговування основних засобів загальновиробничого призначення	80,81, 82,84	20, 66, 65, 63 та ін.	91.2	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80, 81, 82, 84		
	– знос за легковим автотранспортом загальновиробничого призначення	83	131	912	131
		91.2	83		
6	Витрати на дотримання правил техніки безпеки праці, протипожежної та сторожової охорони будівельних майданчиків, цехів допоміжних і підсобних виробництв, санітарно-гігієнічних та інших спеціальних вимог, передбачених правилами виконання будівельно-монтажних робіт і робіт в інших виробничих структурних підрозділах	84	20, 66, 65, 63 та ін.	91.2	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	84		
7	Витрати на утримання приміщень, що надаються безплатно підприємствам громадського харчування для обслуговування працівників будівельних дільниць та інших структурних підрозділів або які вони використовують самостійно на зазначені цілі, в т. ч. амортизаційні відрахування, витрати на проведення ремонтів, освітлення, опалення, водопостачання, каналізацію, електропостачання, а також на паливо та приготування їжі	84	20, 66, 65, 63 та ін.	912	20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	84		
8	Витрати на обладнання та утримання загороджень для машин та їх рухомих частин, люків, отворів, сигналізації та інших пристроїв некапітального характеру, що забезпечують техніку безпеки	80–84	131, 20, 66, 65, 63 та ін.	91.2	131, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
9	Забезпечення працівників спеціальним одягом, взуттям та іншими засобами індивідуального захисту та лікувально-профілактичним харчуванням, а також матеріально-технічне забезпечення дотримання санітарно-гігієнічних вимог у встановленому законодавством порядку	84	22, 66, 65, 63, та ін.	912	22, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	84		
10	Амортизаційні відрахування та витрати на проведення ремонтів основних засобів загальновиробничого призначення: – приміщень цехів допоміжних виробництв, автотранспорту	80–84	13.1, 20, 66, 65 та ін.	91.2	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80-84		

1	2	3	4	5	6
	– мобільних інвентарних будов контейнерного типу (за винятком призначених для санітарно-побутового обслуговування)	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– триног, пристосувань для намотування й очищення зварювального дроту, центруючих пристроїв для зварювання труб.	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	91.2	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– переносних металевих і дерев'яних драбин, інвентарних металевих верстатів та риштувань	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– такелажних та монтажних пристроїв, що застосовуються під час виконання будівельних та монтажних робіт, ручних лебідок, домкратів тощо	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– бункерів для бетонів і розчинів, тачок; апаратів для зварювання дротів, переносних вентиляційних установок для роботи із застосуванням вибухонебезпечних мастик та полімерних матеріалів	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
	– обгороджувальної техніки для небезпечних зон проведення робіт, шлагбаумів, сигнальних щогл, прожекторів тощо	80–84	131, 20, 66, 65 та ін.	912	131, 20, 66, 65 та ін.
		912	80–84		
11	Знос та витрати на ремонт інших необоротних матеріальних активів, що використовуються під час виконання будівельно-монтажних робіт і не належать до основних фондів	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
12	Знос та витрати, пов'язані з ремонтом, утриманням і розбиранням тимчасових (не титульних) споруд, пристосувань і пристроїв, до яких належать: – приоб'єктні контори та комори виконробів і майстрів	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	– складські приміщення та накриття на об'єкті будівництва	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	– помости, драбини, перехідні містки, ходові дошки, обгороджування під час розпланування будівлі	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		

1	2	3	4	5	6
	– пристосування для техніки безпеки	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	– інвентарні уніфіковані засоби підмощування типу люльок, інвентарних площадок, риштування тощо; паркани й огорожі, необхідні для проведення робіт (крім спеціальних та архітектурно оформлених), охоронні козирки, сховища під час проведення буровибухових робіт	80-84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	– тимчасові розведення від магістральних і розвідних мереж електроенергії, води, пару, газу і повітря в межах робочої зони	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80-84		
	– витрати, пов'язані із пристосуванням будівель, що споруджуються чи є на будівельних майданчиках, замість будівництва тимчасових (не титульних) будівель та споруд	80–84	132, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	132, 20, 66, 65, 63, 232 та ін.
		912	80–84		
	13 Витрати на операційну оренду основних засобів та інших необоротних матеріальних активів	84	63, 685	912	63, 685
		912	84		
14	Витрати на геодезичні роботи, що здійснюються під час виконання будівельно-монтажних робіт, у т. ч.: оплату праці працівників, які проводять геодезичні роботи, вартість матеріалів, амортизаційні відрахування, знос, витрати на всі види ремонту і переміщення геодезичного устаткування, інструментів і приладів	80–84	13, 20, 66, 65, 63 та ін.	912	13, 20, 66, 65, 232 та ін.
		912	80–84		
15	Витрати на упорядкування та утримання будівельних майданчиків:	81	66	912	66
		912	81		
	– витрати на придбання та очищення (з вивезенням сміття) території будівництва, влаштування доріжок, містків та інші роботи, пов'язані з упорядкуванням території будівельних майданчиків	84	63	912	63, 232
		912	84		
	– витрати на електроенергію (в т. ч. від тимчасових електростанцій), оплату праці чергових електромонтерів та інші витрати, пов'язані з освітленням території будівництва	80–82	63, 65, 66	912	63, 65, 66, 232
		912	80–82		

1	2	3	4	5	6
16	Витрати на перебезування лінійних підрозділів будівельних організацій на іншу будову в межах будівельного майданчика (за винятком витрат, пов'язаних із переміщенням будівельних машин та механізмів, урахуваних у вартості машино-змін)	84	63	912	63, 232, 911
		912	84		
17	Платежі з обов'язкового страхування майна структурних підрозділів будівельної організації та цивільної відповідальності	82, 84	63, 65	91.2	63, 65
		912	82, 84		
18	Платежі за викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та інші види шкідливого впливу в межах лімітів; оплата послуг сторонніх організацій з очищення стічних вод, розміщення відходів виробництва тощо	84	63	912	63
		912	84		
19	Витрати на перевезення: – працівників будівельної організації до місця їх роботи та у зворотньому напрямі, якщо ці маршрути не обслуговуються пасажирським транспортом загального користування, в т. ч. додаткові витрати на спеціальні маршрути міського пасажирського транспорту, організовані відповідно до угод, укладених з транспортними підприємствами (понад вартість, сплачену працівникам підприємства за діючими тарифами на відповідний вид транспорту)	84	63	912	63
	– працівників будівельної організації – інвалідів 1 і 2-ї групи до місця роботи і в зворотньому напрямку, незалежно від наявності маршрутів пасажирського транспорту загального користування	84	63		
		912	84	912	63
20	Передбачені законодавством додаткові витрати, пов'язані з виконанням робіт вахтовим методом, у т. ч. транспортні витрати на перевезення працівників від місця розташування будівельної організації або пункту збору до місця роботи і у зворотньому напрямі, а також витрати на експлуатацію та утримання вахтового селища, не компенсовані платою працівників за користування житлом і комунальні послуги; оплата працівникам за дні відпочинку (відгули), що надаються у зв'язку з роботою в понадурочний час при організації робіт вахтовим методом, у разі підсумкового обліку робочого часу та в інших випадках, установлених законодавством	84	63 та ін.	912	63 та ін.
		84, 912	84		

1	2	3	4	5	6
21	Витрати на сплату податків і платежів, пов'язаних із загальновиробничими витратами	912, 84	64	912	64
		912	84		
22	Витрати від простоїв не з причини стихійного лиха за відсутності винних осіб	81, 82	65, 66	912	65, 66
		912	81, 82		
23	Списання загальновиробничих витрат на собівартість об'єктів будівництва	231	912	231	912
24	Списання загальновиробничих витрат на собівартість продукції допоміжного виробництва	232	91.2	232	912
25	Списання нерозподіленої частини загальновиробничих витрат	903	912	903	912
		79	903	79	903
26	Віднесення на субпідрядні організації частини загальновиробничих витрат	903	912	903	912
		79	903	79	903
27	Списання витрат на охорону й утримання незадіяних необоротних активів загальновиробничого призначення згідно П(С)БО 18	94	912	94	912

2.4.7. Структура та облік адміністративних витрат

Підприємства будівельної галузі, крім виробничих витрат, що включаються у собівартість продукції, мають інші витрати, серед яких є адміністративні.

Структура цих витрат визначається П(С)БО 16 “Витрати” і П(С)БО 18 “Будівельні контракти”. Такі витрати частково можуть належати до собівартості будівельно-монтажних робіт, а частково – до фінансових результатів.

До **адміністративних витрат** належать загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління будівельною організацією:

1) витрати на основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати, обчислені згідно з формами і системами оплати праці, встановленими у будівельній організації:

- працівників апарату управління будівельної організації, яка має статус юридичної особи (керівників, фахівців, технічних службовців);

- робітників, які здійснюють загальногосподарське обслуговування будівельної організації (телефоністів, телеграфістів, радіооператорів, операторів зв'язку, операторів електронно-обчислювальних машин, двірників, прибиральниць тощо);

- іншого загальногосподарського персоналу;

2) обов'язкові нарахування на заробітну плату вищеназваних категорій працівників;

3) витрати на службові відрядження працівників апарату управління будівельної організації та робітників, які здійснюють загальногосподарське обслуговування будівельної організації;

4) витрати на транспортне обслуговування працівників апарату управління будівельної організації, зокрема:

- витрати на утримання та експлуатацію службових легкових автомобілів, що перебувають на балансі будівельної організації (орендуються) та обслуговують працівників апарату управління, в т. ч. витрати на: основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні, компенсаційні та інші грошові виплати водіям та іншим робітникам, які обслуговують легкові автомобілі; вартість паливних, мастильних та інших експлуатаційних матеріалів, знос і ремонт автомобільної гуми; утримання гаражів та місць стоянки (паркування) легкових автомобілів (енергопостачання, водопостачання, каналізація тощо); амортизацію (орендну плату), ремонт, технічний огляд, технічне обслуговування легкових автомобілів та ремонт гаражів і місць їх стоянки; податки, збори та інші передбачені законодавством відрахування, пов'язані з експлуатацією легкових автомобілів (податок з власників легкових автомобілів; податок на землю, на якій розміщено гараж; збір за забруднення навколишнього природного середовища; комунальний податок; плата за технічний огляд легкових автомобілів у Державтоінспекції тощо);

4) витрати на матеріально-технічне забезпечення апарату управління будівельної організації та інші загальногосподарські витрати:

- витрати на придбання канцелярських товарів і приладдя, бланків обліку, звітності;

- витрати на утримання, експлуатацію та ремонт будинків, споруд, приміщень, що використовує апарат управління будівельної організації;

- витрати на утримання основних засобів, інших нематеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона тощо);

- амортизація основних засобів, призначених для обслуговування апарату управління (крім легкових автомобілів);

- вартість малоцінного і швидкозношуваного інвентарю та малоцінних предметів, використаних будівельною організацією на загальногосподарські потреби;

- витрати на утримання та експлуатацію всіх видів зв'язку і радіо, що використовуються для здійснення управління і перебувають на балансі будівельної організації, оплата послуг зв'язку (пошта, телеграф, телефон, факс тощо), обчислювальних центрів, засобів сигналізації та інших технічних засобів управління;

- витрати на утримання, ремонт та експлуатацію електронно-обчислювальної та комп'ютерної техніки, машинописної, розмножувальної й іншої оргтехніки, що перебуває на балансі будівельної організації і використовується персоналом (у т. ч. для автоматичного оброблення інформації), зазначеним у цьому розділі;

– оплата послуг, що надаються сторонніми організаціями в управлінні будівельною організацією, якщо у штатному розписі не передбачено відповідних функціональних служб, у т. ч. витрати на обчислювальні, друкарські, розмножувальні та інші роботи;

– оплата послуг консультаційного та інформаційного характеру (в т. ч. витрати на придбання літератури і передплату спеціалізованих періодичних видань), пов'язаних із забезпеченням поточної діяльності апарату управління, виготовленням та зберіганням продукції допоміжних, другорядних виробництв будівельної організації, додержанням законодавства;

– оплата професійних послуг (юридичних, щодо оцінки майна, аудиторських, у т. ч. оплата за проведення обов'язкових аудиторських перевірок, передбачених законодавством, тощо);

– витрати на врегулювання спорів у судових органах;

– загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, на оприлюднення річного звіту, представницькі витрати, на послуги щодо зміни структури приватизованої будівельної організації тощо);

– оплата передбаченого законодавством збору за реєстрацію будівельної організації в органах державної виконавчої влади;

– витрати, пов'язані з оплатою послуг комерційних банків та інших кредитно-фінансових установ, у т. ч. плата за розрахунково-касове обслуговування персоналу, зазначеного в цьому розділі, з отримання гарантій, вексельного авалю, факторингових і довірчих операцій, ведення обліку боргових вимог і зобов'язань, у т. ч. цінних паперів. Плата за надання поштово-телеграфних послуг та інші витрати, пов'язані з грошовим обігом;

– одноразова допомога, що виплачується працівникам відповідно до законодавства під час переведення, приймання і скерування на роботу в іншу місцевість;

– відрахування будівельних організацій на утримання апарату управління будівельних об'єднань, у т. ч. витрати на утримання корпорації, асоціації тощо;

– податки, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законодавством (крім податків і зборів, що належать до собівартості будівельно-монтажних робіт та непрямих податків);

– витрати на утримання протипожежної та сторожової охорони адміністративних приміщень:

6) витрати на оплату праці робітників, які перебувають у штаті будівельної організації;

7) плата за послуги, надані сторонніми організаціями, з протипожежної та сторожової охорони в установленому законодавством порядку;

8) витрати на утримання та знос протипожежного інвентарю та устаткування;

9) витрати на перебазування будівельних і монтажних організацій;

10) витрати, пов'язані з нарахуванням і виплатою дивідендів учасникам та засновникам будівельної організації (оплата повідомлень у засобах масової інформації, конвертів, послуг зв'язку);

11) орендна плата за користування необоротними активами загальногосподарського призначення.

Адміністративні витрати, згідно з П(С)БО 16 і 18, у собівартість БМР не включаються, а є витратами періоду, які в кінці цього періоду відносяться на зменшення фінансового результату операційної діяльності. Зазначимо, що П(С)БО 18 передбачає списання адміністративних витрат на собівартість БМР у разі, коли ці витрати безпосередньо пов'язані з виконанням будівельного контракту й окреме їх відшкодування за умовами будівельного контракту покладено на замовника.

Для обліку адміністративних витрат Планом рахунків передбачений рахунок **92 “Адміністративні витрати”**. Це активний рахунок, тобто в дебеті формуються витрати протягом місяця з різних джерел, а з кредиту проводиться їх списання на фінансовий результат, тобто на зменшення прибутку підприємства.

Для обліку цих витрат рекомендується використовувати Журнал 5, а за журнально-ордерної форми їх доцільно обліковувати в окремому розділі Журналу-ордера № 10-Б.

Кореспонденція рахунків подана в табл. 2.4.7.1.

Таблиця 2.4.7.1. Типова кореспонденція рахунків з обліку адміністративних витрат

№ з/п	Зміст операції	З використанням рахунків класу 8		Без використання рахунків класу 8	
		Дт	Кт	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1	Витрати на основну і додаткову заробітну плату, в т. ч. будь-які види грошових і матеріальних доплат відповідно до штатного розпису та встановлених будівельною організацією систем оплати праці: – працівників апарату управління (керівників, спеціалістів, службовців)	81	66	92	66
		92	81		
	– робітників, які здійснюють господарське обслуговування (телефоністів, телеграфістів, радіооператорів, операторів зв'язку, операторів електронно-обчислювальних машин, двірників, прибиральниць, гардеробників, кур'єрів тощо)	81	66	92	66
		92	81		
2	Обов'язкові нарахування на заробітну плату працівників, зазначених у п. 1: – збору до Пенсійного фонду	82	651	92	65.1
		92	82		
	– внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	82	652	92	652
		92	82		

1	2	3	4	5	6
	– внесків на соціальне страхування у разі безробіття	82	653	92	653
		92	82		
	– внесків на соціальне страхування від нещасних випадків	82	656	92	656
		92	82		
3	Витрати на матеріально-технічне забезпечення апарату управління будівельної організації:				
3.1	Витрати на придбання канцелярських товарів і приладів, бланків обліку, звітності	84	63, 372	92	63, 372
		92	84		
3.2	Витрати на утримання, експлуатацію та всі види ремонтів будинків, споруд, приміщень, що використовує апарат управління	80, 81, 82, 84	20, 66, 65, 63	92	20, 66, 65, 63
		92	80, 81, 82, 84		
3.3	Амортизаційні відрахування за основними засобами, призначеними для обслуговування апарату управління	83	131	92	131
		92	83		
3.4	Знос і ремонт інших необоротних матеріальних активів, що використовуються в управлінні виробництвом	83, 84	132, 63 та ін.	92	132, 63 та ін.
		92	83, 84		
3.5	Витрати на утримання й експлуатацію всіх видів зв'язку та радіо, що використовуються для здійснення управління і перебувають на балансі будівельної організації, оплата послуг зв'язку, обчислювальних центрів, засобів сигналізації та інших технічних засобів управління	81–84	66, 65, 13, 63	92	66, 65, 13, 63
		92	81–84		
3.6	Витрати, пов'язані з нарахуванням і виплатою дивідендів учасникам та засновникам будівельної організації (оплата повідомлень у засобах масової інформації, конвертів, послуг зв'язку)	84	63	92	63
		92	84		
3.7	Витрати на утримання, ремонт та експлуатацію лічильно-обчислювальної, машинописної, розмножувальної та іншої оргтехніки, що перебуває на балансі будівельної організації	81–84	66, 65, 13, 63	92	66, 65, 13, 63
		92	81–84		
3.8	Оплата послуг, що надаються сторонніми організаціями в управлінні виробництвом, якщо у штатному розписі будівельної організації не передбачені відповідні функціональні служби, в т. ч. витрати на обчислювальні, друкарські, розмножувальні та інші роботи	84	63	92	63
		92	84		
3.9	Оплата консультаційних та інформаційних послуг, якщо вони пов'язані із забезпеченням виконання будівельно-монтажних робіт, зберіганням і реалізацією будівельної продукції, в т. ч. послуги щодо зміни структури управління приватизованої будівельної організації, а також аудиторських перевірок	84	63	92	63
		92	84		

1	2	3	4	5	6
3.10	Оплата вартості ліцензій та інших державних дозволів для провадження господарської діяльності будівельної організації; оплата передбаченого законодавством збору за реєстрацію будівельної організації в органах державної виконавчої влади	84	63	92	63
		92	84		
3.11	Витрати, пов'язані з оплатою послуг комерційних банків та інших кредитно-фінансових установ, у т.ч. плата за розрахункове обслуговування, отримання гарантій і вексельного авалю, здійсненням факторингових і довірчих операцій, обліком боргових вимог і зобов'язань, у т. ч. цінні папери, надання поштово-телеграфних послуг та інші витрати, пов'язані з грошовим обігом	84	63	92	63
		92	84		
3.12	Витрати на оприлюднення річного звіту	84	63	92	63
		92	84		
4	Витрати на утримання легкового автотранспорту, який використовує апарат управління будівельної організації:	81, 82	66, 65	92	66, 65
	– витрати на оплату праці водіїв та обов'язкові нарахування на неї	92	81, 82		
	– витрати на проведення ремонтів у межах 10% від балансової вартості груп основних засобів на початок року	80–82, 84	20, 66, 65, 63	92	20, 66, 65, 63
		92	80–82, 84		
	– витрати на технічний огляд і технічне обслуговування	80–82, 84	20, 66, 65, 63	92	20, 66, 65, 63
		92	80–82, 84		
	– знос за легковим автотранспортом	83	13.1	92	13.1
		92	83		
5	Витрати на службові відрядження працівників апарату управління та робітників, зайнятих господарським обслуговуванням, у межах норм, передбачених законодавством	84	372	92	372
		92	84		
6	Одноразова допомога, що виплачується працівникам згідно із чинним законодавством під час переведення на роботу в іншу місцевість	82	66	92	66
		92	82		
7	Відрахування структурних підрозділів на утримання апарату управління будівельної організації	84	682	92	682
		92	84		

1	2	3	4	5	6
8	Витрати, пов'язані з набором робочої сили: оплата відпусток перед початком роботи випускникам середньо-спеціальних і професійно-технічних закладів освіти і молодим спеціалістам, які закінчили вищі та середні спеціальні заклади освіти, а також вартість їх проїзду до місця роботи	84	30	92	30
		92	84		
9	Витрати, пов'язані з підготовкою (навчанням) та перепідготовкою кадрів, які відносяться до валових	84	63, 685	92	63, 685
		92	84		
10	Витрати на придбання необхідних довідників, плакатів і діапозитивів з охорони праці, запобігання нещасним випадкам і захворюванням на будівництві, а також поліпшення умов праці; обладнання кабінетів з техніки безпеки; витрати на організацію доповідей і лекцій з техніки безпеки	84	372, 63	92	372, 63
		92	84		
11	Утримання протипожежної та сторожової охорони адміністративних приміщень: – витрати на оплату праці з відрахуваннями робітників, які перебувають у штаті будівельної організації	81, 82	65, 66	92	65, 66
		92	81, 82		
	– послуги, надані сторонніми організаціями, з протипожежної та сторожової охорони в установленому законодавством порядку.	84	63	92	63
		92	84		
	Утримання і знос протипожежного інвентарю та устаткування	80–82, 83	13, 65, 66	92	13, 66, 65
		92	80–82, 83		
12	Витрати некапітального характеру, пов'язані із забезпеченням якості будівництва: – витрати на утримання виробничих лабораторій, що належать до складу будівельної організації, в т. ч. оплата праці працівників, утримання, амортизацію та витрати на проведення поточного ремонту приміщень, устаткування та інвентарю лабораторій; вартість витрачених або зруйнованих під час випробування матеріалів, конструкцій і частин споруд, крім витрат на випробування споруд загалом (середніх і великих мостів, резервуарів тощо, оплачуваних за рахунок коштів, передбачених на цю мету в кошторисах на будівництво) – витрати на проведення експертизи і консультацій, пов'язаних із результатами випробувань матеріалів і конструкцій; оплата послуг з випробування матеріалів і конструкцій, що надають лабораторії інших організацій	80–84	13, 20, 66, 65, 63 та ін.	92	20, 66, 65, 63 та ін.
		92	80–84		
		84	63, 68 та ін.	92	63, 68 та ін.
		92	84		

1	2	3	4	5	6
13	Витрати некапітального характеру, пов'язані з удосконаленням технології та організації будівельного виробництва, нормативними роботами, в т. ч. послуги, надані сторонніми організаціями з розроблення проектів виконання робіт, креслень конструкцій, металевих деталей, технологічних деталей, розширення передових методів організації праці, нормування праці тощо, а також оплата праці працівників проектно-кошторисних груп, груп проектування виконання робіт, економічних лабораторій, нормативно-дослідних станцій, що належать до складу будівельної організації та її структурних підрозділів	84	63 та ін.	92	63 та ін.
		92	84		
14	Витрати на сплату відсотків (винагороди) за користування матеріальними цінностями, взятими в операційну оренду (лізинг) для загальногосподарських потреб	84	63, 31 та ін.	92	63, 31 та ін.
		92	84		
15	Відрахування на спорудження та розбирання тимчасових (титульних) будівель і споруд від їх кошторисної вартості у разі, коли кошти на ці цілі передбачені в договірній ціні	84	48	92	48
		92	84		
16	Відрахування до позабюджетних фондів фінансування галузевих і міжгалузевих науково-дослідних робіт і заходів щодо освоєння нових технологій, збори та інші обов'язкові платежі, передбачені законами України, постановами Верховної Ради України, указами Президента України та декретами Кабінету Міністрів України	84	64	92	64
		92	84		
17	Витрати на перебазування будівельних і монтажних організацій	84	63 та ін.	92	63 та ін.
		92	84		
18	Інші адміністративні витрати, які є витратами періоду	84	63 та ін.	92	63 та ін.
		92	84		
19	Включення адміністративних витрат до витрат за контрактом	23	92	23	92
20	Списання адміністративних витрат на зменшення фінансових результатів від операційної діяльності	79	92	79	92

2.4.8. Узагальнення витрат на виробництво і формування собівартості будівельної продукції

Основним методом обліку витрат будівельного виробництва є *позамовний*, сутність якого полягає в тому, що собівартість продукції при його використанні визначається сумуванням всіх витрат з початку виробництва до його завершення.

Узагальнення витрат і визначення виробничої собівартості будівельної продукції здійснюється у журналі-ордері 10-Б або журналі 5 на рахунку **231 “Основне виробництво”**. На цьому рахунку ведеться облік витрат за кожним об’єктом будівництва зокрема і в цілому по будівельній фірмі. Спочатку в дебет рахунка 23.1 списуються прямі витрати (структура яких визначається П(С)БО 16 “Витрати” і П(С)БО 18 “Будівельні контракти”):

Дт 231	– матеріали, конструкції (на підставі Відомості № 10-Б,
Кт 201	відомості 5.1, машинограми);
Дт 231	– транспортно-заготівельні витрати (на підставі відомості
Кт 209	№ 10-Б, Відомості 5.1, машинограми);
Дт 231	– основна заробітна плата робітників, зайнятих на
Кт 66	виконанні БМР (на підставі розробної таблиці № 2,
	машинограми);
Дт 231	– відрахування на соціальні заходи (те саме).
Кт 65	

До виробничої собівартості можуть належать також інші прямі витрати, наприклад, послуги, одержані з боку, вартість робіт, виконаних субпідрядними організаціями, втрати від браку тощо:

Дт 231
Кт 63, 685, 24.

Після цього до витрат основного виробництва включаються загальновиробничі витрати:

- частка витрат з експлуатації машин і механізмів – визначається пропорційно до відпрацьованого часу (машино-змін, машино-годин), обсягів виконаних робіт на кожному об’єкті тощо:

Дт 231 – списання витрат з експлуатації машин і механізмів;
Кт 911

- інші загальновиробничі витрати – визначаються пропорційно до прийнятої бази розподілу (прямих витрат, основної заробітної плати та ін.), згідно з фактичною потужністю будівельної організації за звітний період:

Дт 231 – списання інших загальновиробничих витрат;
Кт 912
Дт 231 – списання частини адміністративних витрат що
Кт 92 стосуються виконання будівельних контрактів, які
відшкодовують замовники.

З урахуванням робіт і затрат, виконаних у попередньому місяці, визначаються витрати з початку року і з початку будівництва. Якщо згідно з будівельним контрактом роботи не передаються замовнику щомісяця, то ці витрати в обліку відображаються зростаючим підсумком як дебетове сальдо за рахунком 231 і становлять **суму незавершеного виробництва**.

За роботами, які здані замовнику у звітному місяці, фактичні витрати списуються:

Дт 903 – списання виробничої собівартості зданих
Кт 231 замовнику будівельно-монтажних робіт.

Облік зазначених витрат ведеться в Журналах 5, 5А або в окремих розділах Журнала-ордера № 10-Б чи у відповідній машинограмі за автоматизованої форми обліку.

Схему документообороту з обліку витрат будівельних підприємств подано на рис. 2.4.8.1.

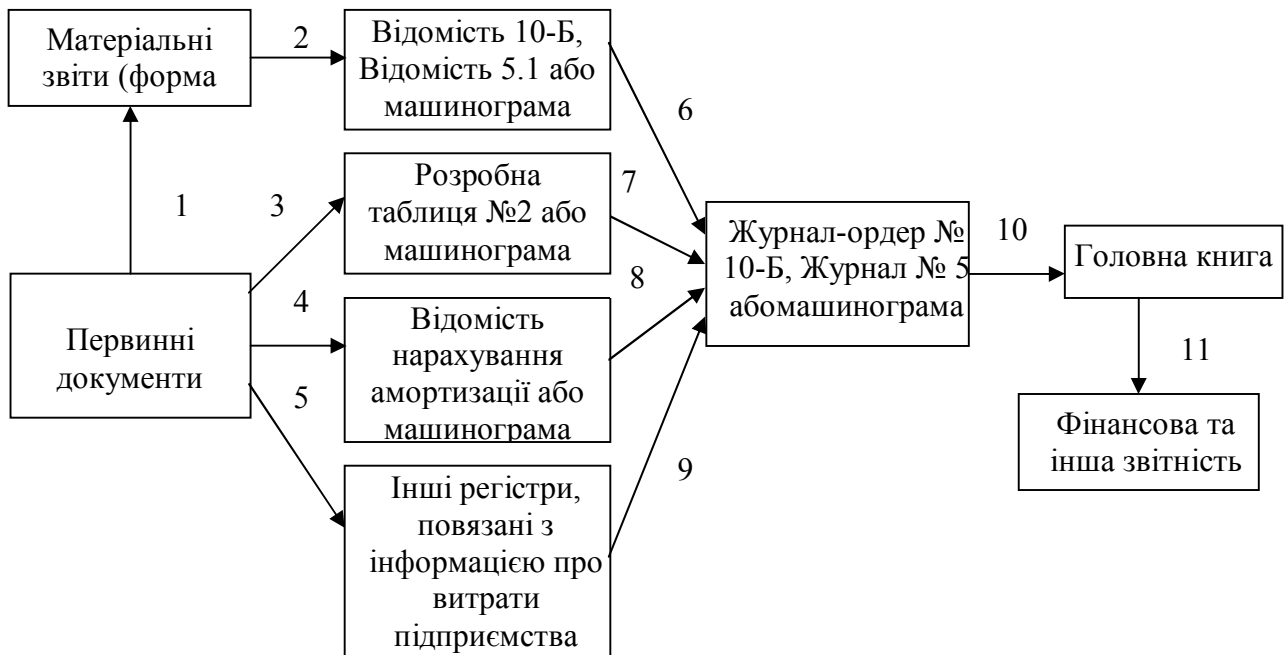

Рис. 2.4.8.1. Схема документообороту з обліку витрат будівельних підприємств.

Примітка:

1 – перенесення інформації про вартість та кількість оприбуткованих і використаних запасів із первинних документів (товарно-транспортні накладні, акти про приймання матеріалів, лімітно-забірні картки, накладні-вимоги на відпуск матеріалів та ін.);

2 – перенесення зведеної інформації з матеріальних звітів (форма № М-19) і накопичувальних відомостей про вартість оприбуткованих і використаних запасів у розрізі матеріальновідповідальних осіб у Відомість 10-Б (за журнально-ордерної форми обліку) або у Відомість 5.1 (за журнальної форми обліку);

3 – перенесення інформації про суми нарахованої заробітної плати відповідним категоріям працівників із первинних документів (нарядів, акордних нарядів, табелів-розрахунків, табелів обліку використання робочого часу та інших) у Розробну таблицю № 2;

4 – перенесення інформації про вартість необоротних активів, які надійшли і вибули протягом звітного періоду, а також норм амортизації з первинних документів (ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3 та ін.) у Відомість нарахування амортизації;

5 – перенесення інформації про витрати підприємства з первинних документів (акти приймання виконаних робіт, авансові звіти, рахунки тощо) в інші регістри

аналітичного і синтетичного обліку (Журнали-ордери № 6-Б, 7, 8 – за журнально-ордерної форми ведення обліку; Журнал №3 – за журнальної форми ведення обліку);

6 – перенесення інформації про вартість використаних запасів у розрізі об'єктів обліку з Відомості 10-Б в Журнал-ордер № 10-Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або з Відомості 5.1 в Журнал № 5 (за журнальної форми ведення обліку);

7 – перенесення інформації про нараховану заробітну плату в розрізі об'єктів витрат із Розробної таблиці № 2 у реєстри синтетичного обліку: Журнал-ордер № 10-Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або в Журнал № 5 (за журнальної форми ведення обліку);

8 – перенесення інформації про нараховану амортизацію необоротних активів у розрізі об'єктів обліку витрат із Відомості нарахування амортизації у реєстри синтетичного обліку: Журнал-ордер № 10-Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або в Журнал № 5 (за журнальної форми ведення обліку);

9 – перенесення інформації про витрати підприємства з інших реєстрів бухгалтерського обліку (Журнали-ордери № 6-Б, 7, 8; Журнали № 1, 2, 3) в реєстри синтетичного обліку: Журнал-ордер № 10-Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або в Журнал № 5 (за журнальної форми ведення обліку);

10 – перенесення інформації про витрати підприємства (кредитових оборотів за рахунками, на яких узагальнюються витрати, а також сум за рахунками, які за дебетом кореспондують із кредитом витратних рахунків) з Журналу-ордера № 10 Б (за журнально-ордерної форми ведення обліку) або з Журналу № 5 (за журнальної форми ведення обліку) в Головну книгу;

11 – перенесення інформації про витрати підприємства щодо залишків за окремими рахунками, структурою витрат за відповідними видами діяльності тощо з Головної книги у фінансову та іншу звітність.

2.5. Види будівельних договорів. Визнання і оцінка доходу від їх виконання

Продукцією будівельного виробництва є виконані і передані замовникам будівельно-монтажні роботи і послуги. Об'єктами обліку доходів від реалізації будівельної продукції є:

- окремі види будівельно-монтажних робіт;
- об'єкти будівництва (житлові та промислові будівлі, споруди, передавальні пристрої);
- група будівельних об'єктів за будівельним контрактом.

Відповідно до П(С)БО 18 “Будівельні контракти”, **будівельний контракт** – це договір про будівництво, який передбачає:

- спорудження нового об'єкта;
- реконструкцію;
- розширення;
- добудову;
- реставрацію;
- ремонт;
- виконання будівельно-монтажних робіт.

Об'єкт будівництва – це сукупність будівель і споруд або окремі будівлі та споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом.

Залежно від формування ціни розрізняють: контракти з фіксованою ціною та контракти з ціною “витрати плюс”.

Контракт з фіксованою ціною – це договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції (м², кількість місць тощо). За такими контрактами підрядник може визначити дохід від контракту, витрати за контрактом, і отже, кінцевий фінансовий результат – прибуток чи збиток.

Контракт за ціною “витрати плюс” – договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді відсотка від витрат або фіксованої величини). За таким контрактом підрядник може достовірно визначити очікуваний прибуток, хоча сума доходів і витрат за контрактом можуть бути невизначеними.

Контракти за ціною “витрати плюс” поділяються на два типи:

- контракт “витрати без винагороди” – підряднику відшкодовуються допустимі або іншим чином визначені витрати без забезпечення винагороди. Проте відсоток додається на основі понесених витрат;

- контракт “витрати плюс винагорода” – підряднику відшкодовуються витрати і передбачена винагорода. Ціна контракту цього типу визначається як сума відшкодованих витрат і винагорода. Винагорода є маржинальним прибутком (дохід мінус прямі витрати), заробленим від контракту.

За формою “витрати плюс винагорода” розрізняють такі види контрактів:

- **контракт “витрати плюс фіксована винагорода”** – винагородою є фіксована грошова сума;

- **контракт “витрати плюс премія”** – заохочувальні виплати, передбачені для підрядника, розраховуються на основі своєчасності виконання проекту або відповідно до завершення бюджету;

- **контракт “витрати плюс відсоток винагороди”** – змінні бонусові платежі додаватимуться до основного платежу підряднику на основі визначених критеріїв.

Деякі будівельні контракти можуть містити характеристики як контрактів з фіксованою ціною, так і контрактів за ціною “витрати плюс”. Прикладом може бути контракт “витрати плюс” з погодженою максимальною ціною. Такі контракти є контрактами з комбінованою ціною.

Набравши чинності 1 січня 2004 р., Господарський Кодекс України сприяє відновленню застосування терміна “договір підряду на капітальне будівництво”.

За договором підряду на капітальне будівництво одна сторона (підрядник) зобов’язується своїми силами і засобами на замовлення іншої сторони (замовника) побудувати і здати в установлений строк визначений договором об’єкт відповідно до проектно-кошторисної документації або

виконати зазначені в договорі будівельні та інші роботи, а замовник має передати підряднику затверджену проектно-кошторисну документацію, надати йому будівельний майданчик, прийняти закінчені будівництвом об'єкти та оплатити їх.

Договір підряду відповідно до цієї статті укладається на будівництво, розширення, реконструкцію та перепрофілювання об'єктів; будівництво об'єктів з покладенням повністю або частково на підрядника виконання робіт з проектування, поставки обладнання, пусконаладжувальних та інших робіт; виконання окремих комплексів будівельних, монтажних, спеціальних, проектно-конструкторських та інших робіт, пов'язаних з будівництвом об'єктів.

Вартість робіт за договором підряду (компенсацію витрат підрядника та належну йому винагороду) можна визначити шляхом складання приблизного або твердого кошторису. Кошторис вважається твердим, якщо договором не передбачено інше. Зміни до твердого кошторису можуть бути внесені лише за погодженням сторін.

У разі виникнення потреби значно перевищити приблизний кошторис підрядник зобов'язаний своєчасно попередити про це замовника. Якщо підрядник не попередив замовника про перевищення кошторису, він зобов'язаний виконати роботу, не вимагаючи відшкодування понесених додаткових витрат.

Згідно з п. 4 П(С)БО 18, доходи від виконання будівельного контракту визнаються з урахуванням ступеня завершеності робіт на дату балансу за умови, що кінцевий фінансовий результат цього контракту може бути достовірно оцінений.

2.6. Формування і облік доходу від виконання будівельного контракту

Облік доходів від виконання будівельних контрактів регламентується П(С)БО 18 “Будівельні контракти”, Інструкцією про застосування Плану рахунків № 291, іншими інструктивними і нормативними документами.

Основним елементом доходу від виконання будівельного контракту є ціна, передбачена в договорі підряду. Крім зазначеної суми дохід від будівельного контракту відповідно до П(С)БО 18 містить:

- відхилення від ціни за будівельним контрактом;
- претензію за будівельним контрактом;
- заохочувальні виплати за будівельним контрактом у тому разі, якщо вони можуть привести до отримання економічних вигід і їх можна достовірно визначити.

Відхилення від ціни за будівельним контрактом – це зміна ціни будівельного контракту внаслідок змін попередньо погодженого обсягу робіт, конструктивно-якісних характеристик і строків виконання будівельного контракту. Вони можуть бути ініційовані і підрядником, і

замовником. Відхилення від ціни за будівельним контрактом передбачають зміни в проектах, методах чи способах їх реалізації, засобах обслуговування, в обладнанні, матеріалах, строках виконання робіт.

На момент виникнення відхилень вартість їх є невизначеною. Ця обставина пояснюється тим, що спочатку визначаються зміни, а коригування ціни контракту узгоджується пізніше. Відхилення від ціни за будівельним контрактом включаються до доходу тільки тоді, коли є ймовірність отримання економічних вигід, пов'язаних із відхиленнями, та можливість їх достовірно оцінити.

Претензія за будівельним контрактом – сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту. На відміну від відхилень, претензії пов'язані з додатковими сумами, які підрядник намагається отримати як компенсацію за витрати, що не включені до первісної ціни контракту.

Претензія може бути ініційована підрядником через затримки, спричинені замовником; помилки, допущені замовником при проектуванні об'єкта; через інші недоліки контракту. Внаслідок цього вони призводять до збільшення витрат, непередбачених у ціні контракту.

Заохочувальні виплати за будівельним контрактом – додаткові суми, що сплачуються підряднику за виконання (перевиконання) умов контракту. Наприклад, будівельна організація може отримати право на заохочувальні виплати, якщо завершить роботи за контрактом достроково, тобто за своєчасне і дострокове введення об'єктів у дію.

Заохочувальні виплати можуть бути ініційовані і підрядником, і замовником.

Дохід за будівельним контрактом оцінюється за справедливою вартістю активів, які вже отримані або підлягають отриманню.

Для визначення ступеня завершеності робіт, який є основою визнання доходів, використовують такі методи:

- вимірювання та оцінки виконаної роботи;
- співвідношення обсягу заведеної частини робіт та їх загального обсягу, згідно з будівельним контрактом у натуральному вираженні;
- співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом.

При використанні методу “вимірювання та оцінки виконаної роботи” на підставі обмірів фактично виконаних будівельних робіт щомісячно складаються довідки за формою № КБ-3 або акти за формою № КБ-2в. Головним документом, в якому узагальнюється вартість робіт з початку будівництва відповідно до об'єктів, є журнали обліку виконаних робіт (форма № КБ-6).

Другий і третій методи визначення ступеня завершеності є розрахунковими. У разі виконання другого методу, сума визнаного доходу встановлюється множенням ціни договору мінус непрямі податки на відсоток готовності об'єктів у натуральному вираженні (див. приклад). Первинного

документа типової форми, яким потрібно оформляти суму визнаного доходу, в цьому випадку немає, тому на практиці здебільшого використовують бухгалтерську довідку.

Приклад. За умовами контракту підрядникові необхідно виконати мурування стін будинку обсягом 800 м куб. Договірна ціна становить 18000 грн. Необхідно визначити дохід підрядника на дату балансу (за етап) з використанням методу співвідношення обсягу завершеної частини робіт та їх загального обсягу, згідно з будівельним контрактом у натуральному вираженні, якщо інших видів за контрактом не передбачено.

№ з/п	Показники	I етап	II етап	III етап
1.	Обсяг фактично виконаних робіт за етап, м. куб.	230	270	300
2.	Обсяг фактично виконаних робіт зростаючим підсумком, м. куб.	230	500	800
3.	Обсяг плановий	800	800	800
4.	Коефіцієнт співвідношення витрат зростаючим підсумком (р. 2: р. 3)	0,2875	0,625	1
5.	Дохід плановий (договірна ціна), грн.	18000	18000	18000
6.	Визнаний дохід зростаючим підсумком (р. 4×р. 5)	5175	11250	18000
7.	Визнаний дохід за етап, грн.	5175	6075	6750

На дату балансу за всіма незавершеними контрактами підрядник має відобразити валову заборгованість. Валова заборгованість замовників відображається у складі незавершеного виробництва, а валова заборгованість замовникам – у складі інших поточних зобов'язань.

Третій метод встановлення ступеня завершеності робіт полягає у тому, що сума визнаного доходу визначається множенням коефіцієнта витрат на загальну вартість робіт за договором (без непрямих податків). Коефіцієнт витрат, у свою чергу, дорівнює частці від ділення фактичних витрат з початку виконання робіт на кошторисну суму загальних витрат за контрактом (див. наступний приклад).

При використанні переважно другого і третього методів визнання доходу можуть виникати валові заборгованості замовників та замовникам.

Валова заборгованість замовників – це сума перевищення витрат підрядника і визнаного ним прибутку (за вирахуванням визнаних збитків) над сумою проміжних рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту.

Валова заборгованість замовникам за роботи за будівельним контрактом – це сума перевищення проміжних рахунків (без непрямих податків) над витратами підрядника і визначеним ним прибутком (за вирахуванням визнаних збитків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту.

Проміжні рахунки – це рахунки за виконані роботи за будівельним контрактом, передані замовнику до оплати.

Для обліку доходів від будівельного контракту Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій передбачено субрахунок **703 “Доход від реалізації робіт і послуг”**. За кредитом цього рахунку відображається виручка від реалізації робіт, а за дебетом – ПДВ від реалізації та чистий дохід (різниця між виручкою та ПДВ) списується на рахунок 79 “Фінансові результати” (субрахунок 791 “Результат від операційної діяльності”).

Для обліку розрахунків із замовниками за будівельними контрактами використовується рахунок **36 “Розрахунки з покупцями та замовниками”**. За дебетом рахунку відображаються суми переданих замовникам БМР за будівельними контрактами, за кредитом – оплата останніми виконаних робіт.

На основі актів приймання виконаних робіт КБ-2в, довідок форми № КБ-3, бухгалтерських довідок здійснюються записи у Відомості № 5-Б (за журнально-ордерної форми), допоміжній відомості до Журналу 3 (за журнальної форми), машинограмі (за автоматизованої форми). Підсумкові суми із названих реєстрів аналітичного обліку переносяться у реєстри синтетичного обліку. При цьому складається така кореспонденція рахунків:

Дт 36	– на загальну договірну (контрактну) вартість виконаних і
Кт 703	переданих замовникам БМР, у т. ч. суми отриманих претензійних і заохочувальних виплат за будівельними контрактами;
Дт 703	– нарахування ПДВ, якщо виконані роботи не звільнені
Кт 641	від цього податку (1/6 від загального обсягу виконаних і переданих робіт);
Дт 30, 31	– надходження грошових коштів у касу, на поточний
Кт 36	рахунок у банку від замовників за виконані БМР;
Дт 63	– зарахування взаємних розрахунків за бартерними
Кт 36	контрактами.

Визнаний дохід за будівельним контрактом без суми непрямих податків відображається за дебетом субрахунку **238 “Завершені етапи за незакінченими будівельними контрактами”** і кредитом субрахунку **239 “Проміжні рахунки”** рахунку 23 “Виробництво”. Після завершення будівельного контракту сальдо на зазначених субрахунках списується зворотною кореспонденцією субрахунків.

Якщо сума проміжного рахунку за звітний період перевищує суму визнаного в цьому періоді доходу за будівельним контрактом без суми непрямих податків, то різниця відображається за дебетом рахунку 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками” і кредитом субрахунку 239 “Проміжні рахунки”, в іншому разі зазначений запис виконується способом сторно.

Приклад. Підрядник здійснює визнання доходів з урахуванням ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом, який визначається співвідношенням фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної суми загальних витрат за будівельним контрактом.

Контрактна вартість будівництва без суми непрямих податків становить 800 тис. грн. Очікувані загальні витрати за будівельним контрактом – 700 тис. грн. Тривалість контракту – три періоди (табл. 2.6.1).

Для обліку доходів від реалізації БМР використовується Журнал № 6 (за журнальної форми обліку), Журнал-ордер №11-Б (за журнально-ордерної форми), відповідну машинограму (за автоматизованої форми обліку). Записи у ці реєстри здійснюються за даними, відповідно Відомості 5-Б, додаткової відомості до Журналу № 3, машинограми. Журнал № 6 і Журнал-ордер № 11-Б розкривають інформацію за кредитом рахунку 70 та інших рахунків 7-го класу.

Таблиця 2.6.1. Кореспонденція рахунків з відображення доходів з урахуванням ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		1-й період	2-й період	3-й період	Разом
	Дт	Кт				
1. Фактичні витрати при виконанні будівельного контракту	231	20, 65, 66 та ін.	140	450	110	700
2. Фактичні витрати з початку виконання будівельного контракту			140	590	700	
3. Визнані доходи з урахуванням непрямих податків	36	70	192	616,8	151,2	
4. Податок на додану вартість	70	64	32	102,8	25,2	160
5. Визнані доходи без суми непрямих податків	238	239	160	514	126	800
6. Собівартість реалізації	90	231	140	450	110	700
7. Прибуток за звітний період (ряд. 4 – ряд. 6)			20	64	16	100
8. Прибуток з початку виконання будівельного контракту			20	84	100	
9. Проміжні рахунки			150	600	50	800
10. Проміжні рахунки з початку виконання контракту			150	750	800	
11. Коригування проміжних рахунків	36	239	способом сторно 10	76	способом сторно 76	
12. Валова заборгованість замовників [(ряд. 2 + ряд. 8) – ряд. 10]			10		0	
13. Валова заборгованість замовникам [ряд. 10 – (ряд. 2 + ряд. 8)]				76	0	»

До Журналу № 6 додатково заповнюються аналітичні відомості про доходи підприємства, в яких фіксуються усі доходи за місяць від початку року за видами доходів (зростаючим підсумком):

- доходи від основної діяльності;
- доходи від іншої операційної діяльності;
- дохід від участі в капіталі;

- інші доходи;
- доходи від реалізації за бартерними операціями.

Схема документообороту з обліку доходів від виконання будівельних контрактів подана на рис. 2.6.1

Рис. 2.6.1. Схема документообороту з обліку доходів від виконання будівельних контрактів.

Примітка:

1 – перенесення інформації про суми визнаних доходів від виконання будівельних контрактів у розрізі замовників із первинних документів у Відомість 5-Б (за журнально-ордерної форми обліку), Розділ II Журналу № 6 (за журнальної форми обліку) або машинограми (за автоматизованої форми);

2 – перенесення зведеної інформації про доходи від виконання будівельних контрактів із Відомості 5-Б в Журнал-ордер № 11-Б (за журнально-ордерної форми обліку) або із Розділу II Журналу № 6 в Журнал № 6 (за журнальної форми обліку);

3 – перенесення інформації про кредитовий оборот за рахунком 70, а також сум за рахунками, які за дебетом кореспондують із кредитом рахунку 70 із Журналу-ордера № 11-Б (за журнально-ордерної форми обліку), з Журналу № 6 (за журнальної форми обліку) в Головну книгу або машинограму(за автоматизованої форми);

4 – перенесення зведеної інформації про доходи від основної діяльності будівельних підприємств із Головної книги у фінансову та іншу звітність.

Тести

Завдання № 131

У будівельній галузі ліцензуванню підлягає:

- 1) безпосереднє виконання будівельних робіт (послуг)
- 2) діяльність із залучення до виконання будівельних робіт інших суб'єктів господарювання

- 3) безпосереднє виконання будівельних робіт (послуг), діяльність із залучення до виконання інших суб'єктів господарювання
- 4) надання будь-яких послуг підприємствами будівельної галузі

Завдання № 132

Дохід за будівельним контрактом включає:

- 1) ціну контракту
- 2) прибуток від реалізації будівельної продукції
- 3) ціну контракту, прибуток від реалізації будівельної продукції, претензії, заохочувальні виплати
- 4) ціну контракту, відхилення від ціни, претензії, заохочувальні виплати

Завдання № 133

Види будівельних контрактів:

- 1) короткотерміновий договір
- 2) контракт за ціною «витрати мінус»
- 3) контракт з фіксованою ціною, контракт за ціною «витрати плюс»
- 4) контракт з фіксованою ціною, контракт за ціною «витрати плюс», контракт за ціною «витрати мінус»

Завдання № 134

Методи визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом:

- 1) вимірювання та оцінки виконаної роботи; співвідношення обсягу завершеної частини робіт та їх загального обсягу згідно з будівельним контрактом в натуральному вимірі; співвідношення фактичних витрат із початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом
- 2) співвідношення фактичних витрат із початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом
- 3) співвідношення обсягу завершеної частини робіт та їх загального обсягу згідно з будівельним контрактом в натуральному вимірі
- 4) вимірювання та оцінки виконаної роботи, співвідношення обсягу завершеної частини робіт та їх загального обсягу згідно з будівельним контрактом в натуральному вимірі, співвідношення фактичних витрат із початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом, шляхом сумування витрат

Завдання № 135

Матеріали передані замовником для цільового використання підрядником обліковують на:

- 1) балансі підрядника
- 2) балансі замовника
- 3) за домовленістю
- 4) всі відповіді правильні

Завдання № 136

Що означає бухгалтерський запис Дт 153 Кт 20?

- 1) використані матеріали на будівництво тимчасових оборотних нетитульних споруд
- 2) використані матеріали на будівництво тимчасових необоротних нетитульних споруд
- 3) використані матеріали на будівництво будівельного об'єкта
- 4) використані матеріали на ліквідацію тимчасових необоротних нетитульних споруд

Завдання № 137

Що означає бухгалтерський запис Дт 234 Кт 66?

- 1) нарахована заробітна плата робітникам, зайнятим на будівництві об'єкта
- 2) нарахована заробітна плата робітникам, зайнятим спорудженням тимчасових необоротних нетитульних споруд
- 3) нарахована заробітна плата робітникам, зайнятим спорудженням тимчасових оборотних нетитульних споруд
- 4) нарахована заробітна плата за виконання будівельно-монтажних робіт

Завдання № 138

Яким бухгалтерським записом відображають нарахування заробітної плати сторожовій охороні будівельних майданчиків?

- 1) Дт 23 Кт 66
- 2) Дт 92 Кт 66
- 3) Дт 911 Кт 66
- 4) Дт 912 Кт 66

Завдання № 139

Яким бухгалтерським записом відображають згоду на оплату рахунка АТП за послуги з вивезення сміття з будівельного майданчика?

- 1) Дт 23 Кт 63
- 2) Дт 92 Кт 68

3) Дт 911 Кт 63

4) Дт 912 Кт 68

Завдання № 140

Яким бухгалтерським записом відображають списання адміністративних витрат будівельної організації?

1) Дт 91 Кт 92

2) Дт 92 Кт 79

3) Дт 79 Кт 92

4) Дт 90 Кт 92

Завдання № 141

Що означає бухгалтерський запис Дт 23 Кт 911?

1) розподілені та списані на вартість будівельно-монтажних робіт загальновиробничі витрати

2) списані витрати з перепідготовки кадрів

3) розподілені та списані на вартість будівельно-монтажних робіт витрати на утримання та експлуатацію будівельних машин

4) розподілені та списані на вартість будівельно-монтажних робіт адміністративні витрати

Завдання № 142

Яка господарська операція відображена бухгалтерським проведенням Дт 39 Кт 68?

1) оплачено рахунок транспортної організації за перебазування будівельного крана

2) нарахована орендна плата за зданий в оренду будівельний кран

3) нарахована премія субпідряднику за вчасне виконання робіт

4) прийнятий до оплати рахунок транспортної організації за перебазування будівельного крана

Завдання № 143

Що означає бухгалтерський запис Дт 911 Кт 13?

1) нарахована амортизація будівельних машин

2) списано знос по будівельних машинах, які вибувають

3) нарахована амортизація по тимчасових спорудах

4) нарахована амортизація по будівлі складу

Завдання № 144

Яка господарська операція відображена бухгалтерським проведенням Дт 911 Кт 39?

- 1) списані витрати з придбання ліцензії
- 2) нарахована орендна плата за зданий в оренду будівельний кран
- 3) списані витрати з освоєння будівельної техніки
- 4) списані одноразові витрати з утримання будівельної техніки

Завдання № 145

Що означає бухгалтерський запис Дт 903 Кт 23 ?

- 1) списана фактична собівартість зданого будівельного об'єкта
- 2) пред'явлено рахунок забудовнику за зданий об'єкт
- 3) оприбутковано зданий замовнику об'єкт
- 4) списано собівартість зданого об'єкта на фінансовий результат

Завдання № 146

Яким бухгалтерським записом відображають списання одноразових витрат з експлуатації будівельної техніки?

- 1) Дт 23 Кт 911
- 2) Дт 911 Кт 39
- 3) Дт 912 Кт 39
- 4) Дт 39 Кт 912

Завдання № 147

Яким бухгалтерським записом відображають нарахування амортизації будівельних машин і механізмів?

- 1) Дт 13 Кт 912
- 2) Дт 13 Кт 911
- 3) Дт 911 Кт 131
- 4) Дт 23 Кт 132

Завдання № 148

Яким бухгалтерським записом відображають нарахування заробітної плати керуючому будівельної фірми?

- 1) Дт 92 Кт 66
- 2) Дт 23 Кт 66
- 3) Дт 912 Кт 66
- 4) Дт 66 Кт 92

Завдання № 149

Що означає бухгалтерський запис Дт 703 Кт 79?

- 1) одержано дохід від здачі будівельного об'єкта
- 2) списано чистий дохід від здачі будівельного об'єкта на фінансовий результат
- 3) одержано дохід від реалізації товарів
- 4) визначено фінансовий результат від здачі будівельного об'єкта

Завдання № 150

Яким бухгалтерським записом відображають оплату рахунка замовником за зданий об'єкт?

- 1) Дт 36 Кт 703
- 2) Дт 703 Кт 36
- 3) Дт 31 Кт 36
- 4) Дт 31 Кт 703

Завдання № 151

Яким бухгалтерським записом відображають вартість витраченого пального для екскаватора?

- 1) Дт 23 Кт 203
- 2) Дт 203 Кт 911
- 3) Дт 911 Кт 203
- 4) Дт 912 Кт 203

Завдання № 152

Яким бухгалтерським записом відображають списані витрати на відрядження директора будівельної фірми?

- 1) Дт 92 Кт 372
- 2) Дт 23 Кт 372
- 3) Дт 372 Кт 30
- 4) Дт 30 Кт 372

Завдання № 153

Що означає бухгалтерський запис Дт 911 Кт 66?

- 1) нарахована заробітна плата бухгалтеру будівельної фірми
- 2) нарахована заробітна плата будівельнику
- 3) нарахована заробітна плата виконробу
- 4) нарахована заробітна плата екскаваторнику

Завдання № 154

Яким бухгалтерським записом відображають взяття на облік закінченої будівництвом тимчасової оборотної нетитульної споруди?

- 1) Дт 22 Кт 234
- 2) Дт 113 Кт 153
- 3) Дт 22 Кт 153
- 4) Дт 113 Кт 234

Завдання № 155

Яким бухгалтерським записом відображають прийняту в експлуатацію закінчену будівництвом тимчасову необоротну нетитульну споруду?

- 1) Дт 113 Кт 234
- 2) Дт 113 Кт 153
- 3) Дт 22 Кт 153
- 4) Дт 22 Кт 234

Завдання № 156

Яка фактична собівартість реалізованих товарів, якщо відомо, що середній відсоток торговельної націнки становить 50%, продажна вартість реалізованого товару 200000.

Завдання № 157

Що означає бухгалтерський запис Дт 13 Кт 113?

- 1) нарахований знос тимчасової необоротної нетитульної споруди
- 2) списують знос тимчасової необоротної нетитульної споруди, яку ліквідують
- 3) списують знос екскаватора, який ліквідують
- 4) нарахований знос адміністративної будівлі будівельної фірми

Завдання № 158

Яким бухгалтерським записом відображають понесені витрати на оплату праці з ліквідації тимчасової необоротної нетитульної споруди у випадку, якщо такі споруди спільні для кількох об'єктів?

- 1) Дт 97 Кт 66
- 2) Дт 23 Кт 66
- 3) Дт 911 Кт 66
- 4) Дт 66 Кт 912

Завдання № 159

Яким бухгалтерським записом відображають одержання авансу від замовника?

- 1) Дт 36 Кт 681

- 2) Дт 681 Кт 36
- 3) Дт 31 Кт 681
- 4) Дт 31 Кт 703

Завдання № 160

Що означає бухгалтерський запис Дт 681 Кт 36?

- 1) одержано аванс від замовника
- 2) отримано дохід від здачі будівельного об'єкта
- 3) перераховано аванс замовнику
- 4) зараховано одержаний від замовника аванс в погашення заборгованості за зданий будівельний об'єкт

Завдання № 161

Яким бухгалтерським записом відображають прийняття до оплати рахунка субпідрядної організації за виконані будівельно-монтажні роботи?

- 1) Дт 23 Кт 63
- 2) Дт 36 Кт 63
- 3) Дт 911 Кт 23
- 4) Дт 912 Кт 681

Завдання № 162

Які з перерахованих витрат не включають в собівартість будівельно-монтажних робіт?

- 1) витрати з оплати праці
- 2) загальновиробничі витрати
- 3) витрати на утримання та експлуатацію будівельних машин та механізмів
- 4) витрати на збут

Завдання № 163

Яким бухгалтерським записом відображають вартість мастильних матеріалів витрачених на утримання незадіяної на об'єкті будівельної техніки?

- 1) Дт 911 Кт 203
- 2) Дт 912 Кт 22
- 3) Дт 94 Кт 203
- 4) Дт 23 Кт 203

Завдання № 164

Яким бухгалтерським записом відображають нарахування заробітної плати будівельнику за час простою?

- 1) Дт 23 Кт 66

- 2) Дт 912 Кт 66
- 3) Дт 911 Кт 66
- 4) Дт 94 Кт 66

Завдання № 165

Яким бухгалтерським записом відображають нарахування оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності працівників зайнятих на будівельних роботах?

- 1) Дт 912 Кт 66
- 2) Дт 23 Кт 66
- 3) Дт 65 Кт 66
- 4) Дт 66 Кт 65

Завдання № 166

Які з перерахованих витрат не включають до загальновиробничих витрат будівельних організацій?

- 1) витрати на впорядкування та утримання будівельних майданчиків
- 2) витрати на матеріально-технічне забезпечення апарату управління виробничих підрозділів
- 3) витрати на основну й додаткову заробітну плату працівників апарату управління виробничих підрозділів
- 4) витрати на утримання незадіяних будівельних машин та інших необоротних активів, які не використовують під час будівельного контракту

Завдання № 167

Яким бухгалтерським записом відображають вартість засобів індивідуального захисту та спецодягу виданих будівельникам?

- 1) Дт 911 Кт 22
- 2) Дт 912 Кт 22
- 3) Дт 94 Кт 22
- 4) Дт 912 Кт 113

Завдання № 168

Які із перерахованих витрат будівельних організацій відносять до прямих виробничих витрат?

- 1) витрати на основну й додаткову заробітну плату працівників апарату управління виробничих підрозділів
- 2) адміністративні витрати
- 3) загальновиробничі витрати
- 4) основна заробітна плата будівельників

Завдання № 169

Що означає бухгалтерський запис Дт 23 Кт 24?

- 1) виявлено брак будівельної конструкції
- 2) списано на виправлення браку загальновиробничі витрати
- 3) списані втрати від браку будівельної продукції
- 4) утримано з винних за брак

Завдання № 170

Витрати на утримання і ремонт тимчасових нетитульних споруд, які не можна віднести до конкретного об'єкта будівництва обліковують у складі:

- 1) загальновиробничих витрат
- 2) адміністративних витрат
- 3) інших операційних витрат
- 4) капітальних інвестицій

Завдання № 171

Витрати на утримання і ремонт тимчасових нетитульних споруд, які можна віднести до конкретного об'єкта будівництва обліковують у складі:

- 1) капітальних інвестицій
- 2) прямих виробничих витрат
- 3) загальновиробничих витрат
- 4) витрат на утримання та експлуатацію будівельних машин

Завдання № 172

Яким бухгалтерським записом відображають списання втрат від браку будівельної продукції?

- 1) Дт 912 Кт 24
- 2) Дт 24 Кт 23
- 3) Дт 23 Кт 24
- 4) Дт 79 Кт 24

Завдання № 173

Що означає бухгалтерський запис Дт 93 Кт 68?

- 1) списані витрати на збут будівельної продукції
- 2) оплачено рахунок рекламного агентства за розробку каталогу будівельної продукції
- 3) прийнято до оплати та оплачено рахунок рекламного агентства за розробку каталогу будівельної продукції
- 4) прийнято до оплати рахунок рекламного агентства за розробку каталогу будівельної продукції

Завдання № 174

Яку із перерахованих господарських операцій відображають бухгалтерським записом Дт 92 Кт 31?

- 1) сплачено комунальний податок
- 2) списані витрати на відрядження керівника будівельної фірми
- 3) одержано кошти для адміністративних витрат
- 4) оплачено послуги банку з касового обслуговування будівельної організації

Завдання № 175

Яку із перерахованих господарських операцій відображають бухгалтерським записом Дт 912 Кт 68?

- 1) прийнято до оплати рахунок Технічного університету за підготовку та перепідготовку кадрів для будівельної фірми
- 2) оплачено рахунок Технічного університету за підготовку та перепідготовку кадрів для будівельної фірми
- 3) прийнято рахунок АТП за перебазування будівельної техніки
- 4) прийнято до оплати та оплачено рахунок Технічного університету за підготовку та перепідготовку кадрів для будівельної фірми

Завдання № 176

Яку із перерахованих господарських операцій відображають бухгалтерським записом Дт 911 Кт 13?

- 1) нарахована амортизація приоб'єктної контори
- 2) списується знос по основних засобах будівельної організації
- 3) нарахована амортизація огорожі
- 4) нарахована амортизація по екскаватору

Завдання № 177

Яким бухгалтерським записом відображають акцепт рахунку рекламного агентства за розробку каталогу будівельної продукції?

- 1) Дт 92 Кт 63
- 2) Дт 912 Кт 63
- 3) Дт 911 Кт 68
- 4) Дт 93 Кт 68

Завдання № 178

Яким бухгалтерським записом відображають оплату послуг банку з касового обслуговування будівельної фірми?

- 1) Дт 912 Кт 68
- 2) Дт 92 Кт 31

- 3) Дт 91 Кт 30
- 4) Дт 94 Кт 31

Завдання № 179

Яким бухгалтерським записом відображають акцепт рахунка ПТУ №4 за підготовку та перепідготовку виробничих кадрів для будівельної фірми?

- 1) Дт 92 Кт 31
- 2) Дт 92 Кт 68
- 3) Дт 912 Кт 68
- 4) Дт 911 Кт 68

Завдання № 180

Яку із перерахованих господарських операцій відображають бухгалтерським записом Дт 021?

- 1) надійшли будівельні матеріали безоплатно
- 2) прийняте від замовника обладнання для цільового використання
- 3) прийнято до оплати рахунок замовника за обладнання, яке потребує монтажу
- 4) виявлене при інвентаризації обладнання, яке потребує монтажу

Завдання № 181

Яку із перерахованих господарських операцій відображають бухгалтерським записом Дт 912 Кт 66?

- 1) нарахована заробітна плата директору будівельної фірми
- 2) нарахована заробітна плата комірнику
- 3) нарахована заробітна плата медсестрі профілакторію будівельної фірми
- 4) нарахована заробітна плата сторожовій охороні будівельного майданчика

Завдання № 182

Яку із перерахованих господарських операцій відображають бухгалтерським записом Дт 92 Кт 66?

- 1) нарахована заробітна плата бульдозеристу
- 2) нарахована заробітна плата майстру
- 3) нарахована заробітна плата сторожовій охороні будівельного майданчика
- 4) нарахована заробітна плата бухгалтеру будівельної фірми

Завдання № 183

Яким бухгалтерським записом відображають прийняте від замовника обладнання для цільового використання?

- 1) Дт 021 Кт 63

- 2) Дт 021
- 3) Дт 202 Кт 63
- 4) Дт 151 Кт 63

Завдання № 184

Яку із перерахованих господарських операцій відображають бухгалтерським записом Дт 912 Кт 209?

- 1) витрачені будівельні матеріали
- 2) видані бланки звітності в бухгалтерію будівельної фірми
- 3) видане молоко будівельникам, які зайняті на роботах зі шкідливими умовами праці
- 4) видано халат медсестрі профілакторію будівельної фірми

Завдання № 185

Яким бухгалтерським записом відображають нарахування заробітної плати майстру будівельної ділянки?

- 1) Дт 912 Кт 66
- 2) Дт 66 Кт 30
- 3) Дт 94 Кт 66
- 4) Дт 92 Кт 66

Завдання № 186

До витрат за будівельним контрактом не включають загальногосподарські витрати

- 1) так
- 2) ні

Завдання № 187

Облік витрат на виконання БМР здійснюють за кожним об'єктом калькулювання

- 1) так
- 2) ні

Завдання № 188

Будівельні підприємства не можуть застосовувати позамовний метод обліку витрат

- 1) так
- 2) ні

Завдання № 189

Облік витрат на утримання будівельної техніки ведеться на рахунку 15 “Капітальні інвестиції”

- 1) так
- 2) ні

Завдання № 190

До участі у спорудженні об’єкту залучають таких учасників:

- 1) підрядник та субпідрядник
- 2) замовник та страховик
- 3) страховик та страхувальник
- 4) підрядник та страховик

Завдання № 191

Оцінка будівельних запасів здійснюють за:

- 1) первісною вартістю
- 2) ринковою вартістю
- 3) залишковою вартістю
- 4) продажною вартістю

Завдання № 192

За характером виявлених дефектів брак у будівництві поділяють на:

- 1) остаточний та виправний
- 2) зовнішній та внутрішній
- 3) брак, допущений при виконанні будівельно-монтажних робіт та брак будівельних конструкцій, матеріалів, деталей

Завдання № 193

За періодичністю (часом) виникнення витрати на виконання будівельних робіт поділяють на:

- 1) поточні та одноразові
- 2) прямі та непрямі
- 3) постійні та змінні
- 4) контрольовані та неконтрольовані

Завдання № 194

Фактична собівартість - це:

- 1) сума витрат, здійснених конкретним будівельним підприємством в ході виконання заданого комплексу робіт у сформованих умовах виробництва

- 2) прогноз розміру витрат конкретного будівельного підприємства на виконання визначеного комплексу будівельно-монтажних робіт
- 3) база для розрахунку планової собівартості, що дозволяє будівельному підприємству прогнозувати рівень своїх майбутніх витрат, а замовнику - оцінити межі (максимальну вартість об'єкту), в яких може здійснюватися торг при укладанні договору з будівельним підприємством
- 4) сума кошторисної собівартості та кошторисного прибутку

Завдання № 195

Витрати на утримання та експлуатацію будівельних машин і механізмів списують:

- 1) на собівартість об'єктів основного виробництва чи інших об'єктів у випадку проведення робіт на них
- 2) на фінансові витрати
- 3) не списують і відображають в балансі в статті "Незавершене виробництво"
- 4) на фінансові результати

Завдання № 196

Витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів між об'єктами будівництва розподіляють пропорційно до:

- 1) прямих витрат
- 2) основної заробітної плати робітників будівельних підприємств
- 3) відпрацьованих машино-змін
- 4) кошторисних ставок

Завдання № 197

За відношенням до обсягу будівництва витрати поділяють на:

- 1) продуктивні і непродуктивні
- 2) поточні та одноразові
- 3) змінні та постійні
- 4) контрольовані та неконтрольовані

Завдання № 198

Кошторисна вартість - це:

- 1) сума кошторисної собівартості та кошторисного прибутку (планових накопичень)
- 2) прогнозна величина витрат конкретного будівельного підприємства на виконання певного комплексу будівельно-монтажних робіт
- 3) сума витрат, здійснених конкретним будівельним підприємством в ході виконання заданих комплексних робіт в умовах виробництва, що склалися

4) економічна категорія, що виражає витрати будівельного підприємства на їх виробництво та здачу замовнику

Завдання № 199

Передачу готових об'єктів капітального будівництва замовником оформляють:

- 1) рахунком
- 2) актом приймання робіт
- 3) актом приймання-передачі
- 4) накладною

Завдання № 200

Основними учасниками підрядного контракту є:

- 1) підрядник і субпідрядник
- 2) замовник і підрядник
- 3) замовник і забудовник

Завдання № 201

Облік витрат на здійснення будівельно-монтажних робіт у підрядника здійснюють на рахунку:

- 1) 23 “Виробництво”
- 2) 15 “Капітальні інвестиції”
- 3) 91 “Загальновиробничі витрати”
- 4) 92 “Адміністративні витрати”

Завдання № 202

Виберіть з наведених термінів поняття, яким позначають юридичну особу, що укладає будівельний контракт, виконує передбачені будівельним контрактом роботи і передає їх замовникові:

- 1) забудівник
- 2) підрядник
- 3) субпідрядник

Завдання № 203

Що означає бухгалтерський запис Дт 903 Кт 23?

- 1) списання собівартості реалізованої продукції
- 2) фактична собівартість зданого будівельного об'єкта
- 3) списання собівартості зданого об'єкта на фінансовий результат
- 4) оприбуткування закінченого будівництвом об'єкта

Завдання № 204

Яким бухгалтерським записом відображають списання одноразових витрат з утримання та експлуатації будівельних машин і механізмів?

- 1) Дт 911 Кт 69
- 2) Дт 23 Кт 911
- 3) Дт 911 Кт 39
- 4) Дт 79 Кт 911

Завдання № 205

Що означає бухгалтерський запис: Дт 36 Кт 703?

- 1) здано об'єкт замовнику за договірною вартістю
- 2) одержано рахунок субпідрядної організації за виконані монтажні роботи
- 3) здано об'єкт замовнику за фактичною собівартістю
- 4) одержано дохід від реалізації продукції

Завдання № 206

За якою вартістю ведуть розрахунки за зданий об'єкт замовник і підрядник?

- 1) фактичною собівартістю
- 2) кошторисною собівартістю
- 3) справедливою вартістю
- 4) договірною ціною

Завдання № 207

Які із перерахованих витрат обліковуються на рахунку 39 „Витрати майбутніх періодів”?

- 1) витрати із будівництва огорожі об'єкту, яку будують
- 2) витрати на будівництво комор і контори виконроба
- 3) витрати з перебазування баштового крана
- 4) витрати з освітлення території будівельного майданчика

Завдання № 208

Яким бухгалтерським записом відображають нарахування заробітної плати екскаваторнику?

- 1) Дт 23 Кт 66
- 2) Дт 92 Кт 66
- 3) Дт 911 Кт 66
- 4) Дт 39 Кт 66

Завдання № 209

Загальновиробничі витрати по монтажних роботах переважно розподіляють пропорційно:

- 1) сумі прямих витрат
- 2) сумі прямих витрат плюс витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів
- 3) сумі заробітної плати робітників-монтажників
- 4) обсягу виконаних робіт

Завдання № 210

Собівартість будівельно-монтажних робіт включає:

- 1) прямі витрати і загальновиробничі
- 2) прямі витрати, витрати на експлуатацію будівельних машин і механізмів, загальновиробничі витрати
- 3) прямі витрати, загальновиробничі витрати, витрати періоду, витрати на утримання і експлуатацію будівельних машин і механізмів
- 4) прямі витрати безпосередньо пов'язані з виконанням даного договору підряду

Завдання № 211

Оплату простоїв в будівельних організаціях обліковують в складі:

- 1) загальновиробничих витрат
- 2) інших витрат операційної діяльності
- 3) прямих витрат
- 4) відносяться на фінансовий результат

Завдання № 212

Витрати на придбання або виготовлення необоротних нетитульних споруд обліковують на рахунку:

- 1) 234 „Спорудження тимчасових нетитульних споруд”
- 2) 113 „Тимчасові нетитульні споруди”
- 3) 153 „Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів”
- 4) 151 „Капітальне будівництво”

Завдання № 213

Собівартість виготовлених необоротних нетитульних споруд списують бухгалтерським записом:

- 1) Дт 22 Кт 234
- 2) Дт 113 Кт 234
- 3) Дт 113 Кт 153

4) Дт 22 Кт 151

Завдання № 214

Витрати на будівництво і спорудження оборотних нетитульних споруд обліковують на рахунку:

- 1) 151 „Капітальне будівництво”
- 2) 153 „Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів”
- 3) 234 „Спорудження тимчасових нетитульних споруд”
- 4) 113 „Тимчасові (нетитульні) споруди”

Завдання № 215

Яким бухгалтерським записом списують знос по тимчасових (нетитульних) спорудах, які ліквідують:

- 1) Дт 23 Кт 131
- 2) Дт 91 Кт 131
- 3) Дт 132 Кт 113
- 4) Дт 91 Кт 113

Завдання № 216

Витрати на утримання незадіяних будівельних машин і механізмів, які не використовують під час виконання будівельного контракту обліковують на рахунку:

- 1) 94 „Інші витрати операційної діяльності”
- 2) 911 „Витрати на утримання і експлуатацію будівельних машин і механізмів”
- 3) 912 „Загальновиробничі витрати”
- 4) 92 „Адміністративні витрати”

Завдання № 217

Тимчасові нетитульні споруди зі строком служби до одного року належать:

- 1) до основних засобів
- 2) до інших необоротних матеріальних активів
- 3) до малоцінних та швидкозношуваних предметів
- 4) до виробничих запасів

Завдання № 218

Субрахунок 238 має таку назву:

- 1) “Витрати з експлуатації будівельних машин і механізмів”
- 2) “Незавершені будівельні контракти”
- 3) “Проміжні рахунки”
- 4) “Завершені етапи по незавершених будівельних контрактах”

Завдання № 219

Будівельно-монтажні роботи підлягають:

- 1) патентуванню
- 2) ліцензуванню
- 3) патентуванню і ліцензуванню

Завдання № 220

При списанні запасів будівельні підприємства застосовують такий метод оцінки:

- 1) ФІФО
- 2) ідентифікованої собівартості
- 3) будь-який, передбачений П(С)БО 9 “Запаси”
- 4) нормативних затрат

Завдання № 221

Валова заборгованість підрядчика - це:

- 1) перевищення витрат підрядчика і визнаного ним прибутку (за винятком визнаних збитків) над сумою проміжних рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту
- 2) перевищення проміжних рахунків (без непрямих податків) над витратами підрядчика і визнаного ним прибутку (за винятком визнаних збитків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту
- 3) різниця між обсягом виконаних робіт та загальною вартістю будівельно-монтажних робіт згідно з контрактом

Завдання № 222

Фактичну собівартість переданого об'єкта будівництва замовнику у підрядчика відображають бухгалтерським записом:

- 1) Дт 238 Кт 703
- 2) Дт 903 Кт 23
- 3) Дт 361 Кт 703
- 4) Дт 239 Кт 238

Завдання № 223

Підприємство уклало будівельний контракт. Перед початком будівництва будівельний майданчик було вирішено обнести парканом. На якому рахунку необхідно збирати витрати із зведення такого об'єкта?

- 1) 92 "Адміністративні витрати"
- 2) 91 "Загальновиробничі витрати"
- 3) 153 "Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів".

4) 93 “Витрати на збут”

Завдання № 224

Нарахування амортизації по тимчасових нетитульних спорудах, які експлуатують на декількох об’єктах відображають записом:

- 1) Дт 23 Кт 132
- 2) Дт 911 Кт 132
- 3) Дт 912 Кт 132
- 4) Дт 92 Кт 132

Завдання № 225

Що означає бухгалтерський запис Дт 912 Кт 22?

- 1) передана в експлуатацію тимчасова оборотна нетитульна споруда
- 2) ліквідована тимчасова титульна споруда
- 3) передана в експлуатацію тимчасова необоротна нетитульна споруда
- 4) ліквідована тимчасова необоротна нетитульна споруда

Завдання № 227

Яким бухгалтерським записом відображають витрати від знецінення товарів:

- 1) Дт 948 Кт 28
- 2) Дт 947 Кт 28
- 3) Дт 946 Кт 28
- 4) Дт 942 Кт 28

Завдання № 228

Списання вартості реалізованих у кредит товарів із матеріально відповідальної особи відображають записом

- 1) Дт 702 Кт 641
- 2) Дт 301 Кт 702
- 3) Дт 36 Кт 702
- 4) Дт 902 Кт 282